

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 1985 - 1986 *

door

René DE HERDT en Johan VANNIEUWENHUYSE

Stadsarchief Gent

Inventarissen, bibliografieën, regestenlijsten

1. BAECK M. en W. VANDAELE, *Bibliografie van de Vlaamse tijdschriften in de negentiende eeuw. Leesmuseum. Tijdschrift voor Letteren, Wetenschappen en Kunsten 1856-1859, (Rijksuniversiteit. Cultureel Documentatiecentrum 't Pand), Gent, 1983, 71 blz.*
2. *Bibliografie*, in M.C. LALEMAN en P. RAVESCHOT, *Wat 'n leven binnen die muren! Gent 1100-1350, (Dienst Monumentenzorg en Stadsarcheologie. Stad Gent), Gent, 1986, p. 117-126.*

In de opgegeven bibliografie wordt gepoogd om alles wat over stadsarcheologisch onderzoek in de binnenstad van Gent verschenen is, inclusief vondstmeldingen en kroniektteksten, samen te brengen.

3. BRYM M., M. CARLIER en H. VANACKER, *Bibliografie van de Vlaamse tijdschriften in de negentiende eeuw. Belgisch Museum 1837-1846. Vaderlandsch Museum 1855-1863, (Rijksuniversiteit. Cultureel Documentatiecentrum 't Pand), Gent, 1985, 168 blz.*
4. BRYM M. en A. DEPREZ, *Bibliografie van de Vlaamse tijdschriften in de negentiende eeuw. De Noordstar 1840-1842. De Vlaamse Rederijker 1844-1856, (Rijksuniversiteit. Cultureel Documentatiecentrum 't Pand), Gent, 1985, 155 blz.*
5. CASSIMAN P., *Indices op de parochieregisters van Baarle, 1711 tot 1805, (Heemkundige Kring Drongbine), s.l., s.d., z.p.*

(*) Gebruikte afkorting: HMGOG = Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent.

Uit vulgariserende werken en artikelen werd slechts een keuze gemaakt. Een aantal niet opgenomen artikelen en mededelingen kan men vinden in tijdschriften over heemkunde, toerisme, enz. Het opstellen van een volledige bibliografie vraagt heel wat opzoekingswerk. U kan het werk van de auteurs vergemakkelijken door uw boek of een overdruk van uw artikel te sturen aan het Stadsarchief, Abrahamstraat 13, 9000 Gent. Het toegestuurde exemplaar zal ingeschreven worden in de bibliotheek van het Stadsarchief.

Bevat indices op : doopregister 1724-1730, 1740-1778 en 1803-1805 uit het kerkarchief Baarle, alsmede geboorteregisters 1711-1712 en 1779-1802 (R.A.Gent. Dubbels Paleis Gent) ; huwelijksregister 1724-1778 en 1803-1805 uit het kerkarchief alsook 1711-1712 en 1779-1802 (Dubbels Paleis Gent); overlijdensregister 1724-1778 en 1803-1805 uit het kerkarchief en 1711-1712 en 1779-1802 (Dubbels Paleis Gent); geboorten te Drongen met doop te Baarle in 1724, 1740-1752 en 1770.

6. COPPEJANS-DESMEDT H., *De familiearchieven op het Rijksarchief te Gent en de familiekunde*, in WYFFELS C. en E. VAN HAVERBEKE (red.), *Gedenkboek Michiel Mispelon, (Vlaamse Vereniging voor Familiekunde. Vlaams Centrum voor Genealogie en Heraldiek)*, Kortrijk-Handzame, 1982, p. 81-100.

Op het Rijksarchief te Gent worden van meer dan zeventig families uit de stad Gent en de provincie Oost-Vlaanderen archieven bewaard. Men vindt er doorgaans belangwekkende documenten voor de algemene economische, politieke en kulturele geschiedenis. Ook voor de familiekunde zijn deze archieven te gebruiken : ze bevatten niet alleen uitgewerkte stambomen, genealogische nota's en wapenboeken, maar ook bescheiden betreffende het goederenbeheer. Deze laatste houden verband met leengoederen en heerlijkheden. Men kan er heel wat gegevens uit putten over de eigenaars van de goederen en voorouders, die in het kader van de heerlijkheid of het leengoed leefden.

7. DEGRYSE K., *Het archief van de congregatie der Gentse parochiepastoors, (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën. Rijksarchief te Gent)*, Brussel, 1984, VIII + 27 blz.

De congregatie werd in 1612 opgericht om de gemeenschappelijke belangen van de Gentse parochiepastoors te verdedigen. Konkreet organiseerden de pastoors zich om sterker te staan in de steeds terugkerende conflicten met de vier Gentse bedelorden over de begrafenisrechten. Met inleiding en persoons- en plaatsnamenindex.

8. DE HERDT R., *Bibliografie van de geschiedenis van Gent 1984-1985*, in *HMGOG*, XXXIX, (1985), p. 247-286.

Vervolg van de jaarlijkse bibliografie van de geschiedenis van Gent die sinds 1973 in de *HMGOG* verschijnt.

9. DENYS J. (†), *Inventaris van het archief van de familie van Pottelsberghe en van de aanverwante families, (Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën. Rijksarchief te Gent)*, Brussel, 1983, 96 blz.

De familie waarvan het archief hier beschreven wordt had heel wat bezittingen in het Gentse, vooral in Sint-Pieters-Aalst. Met korte inleiding, verwantschapstafel, persoonsindex en plaatsnamen- en instellingenindex.

10. DEPOORTER K. (†), R. MERTENS, J. PAUWELS en H. STEVENS, *Inventaris van het fonds Napoleon de Pauw, (Stad Gent. Inventarissen en Indices gepubliceerd door het Stadsarchief)*, Gent, 1982, 3 dln., VI + 30 + 145 + 383 + 37 blz.

Napoleon de Pauw (1835-1922) was een Gents advocaat met belangstelling voor geschiedenis en middeleeuwse literatuur, die heel wat documenten daaromtrent naliet. Verder kwamen de bibliotheek en de bedrijfsdokumentatie van Lieven Bauwens in dit archieffonds terecht. Bauwens had immers bij een gedwongen vertrek uit Gent al zijn papieren aan de grootvader van Napoleon de Pauw toevertrouwd. Ook voor de genealogie is het fonds interessant, omdat er meer dan 2000 overlijdensberichten en doodsbrieven in bewaard bleven uit de 19de en het begin van de 20ste eeuw. Met inleiding, foto van Napoleon de Pauw en index op persoonsnamen.

11. DEPREZ A. en M. BAECK, *Bibliografie van de Vlaamse tijdschriften in de negentiende eeuw. Nederduitsch Letterkundig Jaarboekje 1834-1875, (Rijksuniversiteit. Cultureel Documentatiecentrum 't Pand)*, Gent, 1983, 157 blz.
12. DEPREZ A. en M. CARLIER, *Bibliografie van de Vlaamse tijdschriften in de negentiende eeuw. Nederlandsche Dicht- en Kunstballe 1878-1897, (Rijksuniversiteit. Cultureel Documentatiecentrum 't Pand)*, Gent, 1985, 256 blz.
13. DEPREZ A. en M. CARLIER, *Bibliografie van de Vlaamse tijdschriften in de negentiende eeuw. De Taalstrijd Hier en Elders 1884-1903, (Rijksuniversiteit. Cultureel Documentatiecentrum 't Pand)*, Gent, 1985, 211 blz.
14. DEPREZ A. en L. TROCH, *Bibliografie van de Vlaamse tijdschriften in de negentiende eeuw. Studentenalmanak 't Zal Wel Gaan 1854-1899, gevolgd door Noord en Zuid 1856-1858, (Rijksuniversiteit. Cultureel Documentatiecentrum 't Pand)*, Gent, 1983, 146 blz.
15. DEPREZ A. en H. VANACKER, *Bibliografie van de Vlaamse tijdschriften in de negentiende eeuw. Het Taelverbond, Letterkundig Tydschrift 1845-1852. Tydschrift voor Geschiedenis, Tael-, Oudheid- en Letterkunde 1853-1855, (Rijksuniversiteit. Cultureel Documentatiecentrum 't Pand)*, Gent, 1985, 72 blz.

16. DE SCHRIJVER E., *Inventaris van het archief van het Sint-Vincentius-a-Paulogenootschap te Gent 1845-1970*, (*Inventarissen van archieven bewaard op het Katholiek Documentatie- en Onderzoekscentrum, reeks A, nr. 5*), Leuven, 1985, 43 blz.

Het Sint-Vincentius-a-Paulogenootschap werd in 1845 op initiatief van enkele vooraanstaande katholieken te Gent gesticht. Deze organisatie voor welstellende leken had tot doel de leden tot zelfheiliging te brengen door het beoefenen van liefdadigheidswerken. Het huisbezoek aan de armen was de belangrijkste activiteit. Hiermee wilden de Vincentianen materiële en vooral geestelijke bijstand verlenen. Andere initiatieven waren het oprichten van scholen, patronaten en soldatenkringen. De eerste Gentse Sint-Vincentiuschool werd reeds in 1846 gesticht. Naast de eigenlijke inventaris bevat deze uitgave een inleiding, een bibliografie en een klapper.

17. DE WITTE A. en H. MUYLLE, *Inventaris van het archief van de gevangenis van Gent*, in *Inventarissen van gevangenisarchieven*, (*Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën. Rijksarchief Beveren*), Brussel, 1981, p. 23-162.

In 1966 werd het archief van de oude Gentse gevangenis (het zogenaamde Rasphuis) naar het Rijksarchief te Beveren overgebracht. In het archieffonds (1773-1936) steken stukken met betrekking tot het beheer van de instelling en documenten aangaande de gedetineerden zelf. Met inleiding.

18. ELOY A., *Bibliografie A.G. Homblé*, in *Oostvlaamse Zanten*, LXI, (1986), nr. 3, p. 188-196.
19. GADEYNE G., *Inventaris van de papieren van Cesar Charles Snoeck (Ronse, 1834-1898), musicoloog en instrumentenverzamelaar*, (*Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën. Rijksarchief te Ronse*), Brussel, 1986, 21 blz.

Snoeck bouwde tijdens zijn leven een indrukwekkende muziek-instrumentenverzameling op, eerst in een kasteel te Ronse en vanaf 1877 in een woning te Gent. Na zijn overlijden werd de verzameling verkocht. Ze is thans gedeeltelijk ondergebracht in het Brussels Instrumentenmuseum. Snoeck bestudeerde ook de instrumenten en liet enige nota's na. Ze bevatten onder meer gegevens over het Gentse muziekleven in het algemeen en over Gentse instrumentenbouwers en -verzamelaars. De inventaris, die voorzien werd van een inleiding en een klapper, beschrijft deze nagelaten nota's.

20. *Gent Stadsarchief*, in J. DEBRUYN, *Gids van de Stads- en Gemeentearchieven in België. Vol. 1, Nederlandstalige en tweetalige gemeenten*, (*Archief- en Bibliotheekwezen in België. Extranummer 26*), Brussel, 1985, p. 85-90.

Een korte situering met technische gegevens en uitvoerige bibliografie van artikels en inventarissen in het Gentse Stadsarchief.

21. JANSSENS L., *Repertorium pers en periodieken 1848-1940. Aanvulling 1986*, (*Archief en Museum van de Socialistische Arbeidersbeweging A.M.S.A.B.*), Gent, 1986, z.p.

Aanvulling met een vijftigtal titels op het eerder verschenen repertorium van het tijdschriftenbestand aanwezig in het A.M.S.A.B. te Gent.

22. LIEGEOIS A., *Repertorium van het historisch bezit van de katholieke psychiatrische instellingen in Vlaanderen*, (*Levenbeschouwing en geestelijke gezondheid, II*), Leuven-Amersfoort, 1984, 194 blz.

Van elke psychiatrische instelling in Vlaanderen werden telkens de aktuele toestand, de historiek, het historisch bezit (archief, bibliotheek, kollekties en gebouwen) en de bibliografie beschreven. Ook Gentse instellingen werden behandeld: het Provinciaal laat van de Broeders van Liefde (p. 19-27), het Psychiatrisch Centrum dr. Guislain (p. 28-33), het Psychiatrisch Centrum St.-Alfons (p. 34-37), het Psychiatrisch Ziekenhuis en Revalidatiecentrum St.-Jan de Deo (p. 115-119), de Neuro-Psychiatrische kliniek St.-Camillus (p. 180-182), de Zusters van Liefde (p. 186). Met voorwoord van P. VANDERMEERSCH en korte inleiding.

23. NOWE R., *Regesten op de jaarregisters van de keure. Schepenzaar 1407-1408*, (*Stad Gent. Inventarissen en Indices gepubliceerd door het Archief*), Gent, 1982, 2 dln., 339 blz.

Met indices op persoons-, plaats- en instellingsnamen.

24. *Poorters en buitenpoorters van Gent 1477-1492, 1542-1796*, (*Inventarissen en Indices gepubliceerd door het Archief*), Gent, 1986, VIII + 307 blz.

Deze uitgave brengt kronologische lijsten van nieuw aanvaarde Gentse buitenpoorters (1477-1492) en poorters (1542-1796) en is voorzien van een inleiding door J. DECAVELE. De oorspronkelijke zeven inschrijvingsregisters worden bewaard in het Gentse Stadsarchief. Ze zijn niet alleen van belang voor het genealogisch onderzoek, maar ook voor de kennis van demografische en economische wijzigingen in het verleden. Indices op persoons- en plaatsnamen, die het gebruik van de publikatie moeten vereenvoudigen, zullen eerlang verschijnen.

25. REYNAERT J., *Catalogus van de middelnederlandse handschriften in de bibliotheek van de Rijksuniversiteit te Gent. I, De handschriften verworven vóór 1852, (Rijksuniversiteit te Gent. Werken uitgegeven door de Faculteit van de Letteren en Wijsbegeerte, afl. 171), Gent, 1984, 156 blz.*

Kataloog van dertig handschriften met middelnederlandse teksten bewaard in het „Fonds der Handschriften” van de bibliotheek van de Rijksuniversiteit te Gent. Naast gebeds- en devotieteksten, een kroniek van Vlaanderen en een genealogie van de koningen van Frankrijk en Duitsland, beschrijft de auteur „de oude costume van Ghendt” uit de 14de - 15de eeuw (p. 23-28). Met een woord vooraf van A. DEROLEZ, een inleiding, een literatuuropgave en diverse registers.

26. SIMON-VAN DER MEERSCH A.M., *Inventaris archief R.U.G. (1817-1981), (Archief R.U.G. Uit het verleden van de R.U.G.), Gent, 1985, 44 + 280 blz.*

De nieuwe inventaris van het archief van de Rijksuniversiteit Gent vervangt drie andere publikaties (1978-1981) en enige voorlopige klasseringen van aanwinsten. Nog altijd echter blijft het archiefonds onvolledig, omdat verschillende universitaire diensten zelf archieven bijhouden. Met woord vooraf van K. DE CLERCQ, verantwoording, inleiding en zeer uitvoerige bijlagen.

27. STEEGHERS W., *Staten van goederen en indices op de registers van gedele. Schepenjaar 1508-1509, (Stad Gent. Inventarissen en Indices gepubliceerd door het Stadsarchief), Gent, 1982, 131 blz.*

Met index op persoons-, plaats- en instellingsnamen.

28. VAN DEN BERGH L., A. DEPREZ en J. SMEYERS, *Bibliografie van de Vlaamse tijdschriften in de negentiende eeuw. Nederduitsche Letteroefeningen 1833-1834. Bydragen der Gazette van Gend voor Letteren, Kunsten en Wetenschappen 1836-1839. Kunst- en letterblad 1840 - 1845, (Rijksuniversiteit. Cultureel Documentatiecentrum 't Pand), Gent, 1984, 127 blz.*

29. VANDENSTEEN H., *Regesten op de jaarregisters van de keure. Schepenjaar 1401-1402, (Stad Gent. Inventarissen en Indices gepubliceerd door het Archief), Gent, 1981, 274 blz.*

Met indices op persoons-, plaats- en instellingsnamen.

30. VAN ISTERDAEL H., (red.), *Bibliografie van de gemeenten van het Land van Aalst (1950-1983), (Geschiedkundige Vereniging „Het Land van Aalst”), s.l., 1985, 2 bdn., XXVIII + 915 blz.*

De bibliografie werd opgesteld in het kader van een BTK-project en sluit aan bij het *Repertorium van de Vlaamse Gouwen en Gemeenten (1800-1950)* van L. DE WACHTER. Na het woord vooraf worden in een eerste gedeelte algemene werken met betrekking op het Land van Aalst, Vlaanderen en België behandeld. Een tweede deel brengt de bibliografie van de 165 gemeenten uit het oude Land van Aalst. Ook de Gentse deelgemeenten Gentbrugge (p. 631-639) en Ledeberg (p. 710-712) werden opgenomen. Het ligt in de bedoeling van de redakteur de bibliografie verder bij te houden in het tijdschrift *Het Land van Aalst*.

31. VAN TWEMBEKE J., *De penningkohieren*, in *Heemkring Scheldeveld*, XV, (1986), p. 41-59.

Alfabetische plaatsnamenlijst van de penningkohieren bewaard op het Stadsarchief van Gent en het Algemeen Rijksarchief te Brussel. Deze 5de, 10de, 20ste en 100ste penningkohieren zijn lijsten waarop de belastingplichtigen per parochie ingeschreven werden met hun onroerende bezittingen en de voorziene belastingsaanslagen.

32. VERVAEKE G., *Inventaris van het archief van de Antisocialistische Werkliedenbond van het Arrondissement Gent en van het Algemeen Christelijk Werkersverbond Het Volk van het Arrondissement Gent. 1891 -*, (*Inventarissen van archieven niet bewaard op het Katholiek Documentatie- en Onderzoekscentrum, reeks B, nr. 4*), Leuven, 1981, 97 blz.

Eind 1890 - begin 1891 werd onder impuls van Arthur Verhaegen besloten de Antisocialistische Werkliedenbond van Gent op te richten. Bedoeling was de arbeiders sociaal en politiek te emanciperen. Men trachtte dit te realiseren door vakverenigingen, mutualiteiten en koöperaties te stichten en door actief deel te nemen aan het politiek leven. Vanaf 1895 omvatte de Bond het arrondissement Gent en vanaf 1899 het arrondissement Gent-Eeklo. De organisatie, die sinds 1918 de Katholieke Werkliedenbond Het Volk en sinds 1944 het Algemeen Christelijk Werkersverbond Het Volk genoemd werd, evolueerde mee met de nationale beweging en werd uiteindelijk een koepelorganisatie voor de plaatselijke kristelijke arbeidersbeweging. Het beschreven archieffonds bevindt zich in de gebouwen van het A.C.W. Het Volk te Gent. De publikatie bevat een beschrijving van het fonds, een inleiding, een bibliografie en een klapper.

33. VLEESCHOUWERS C., *Het archief van de abdij van Boudelo te Sinaai-Waas en te Gent. Deel II, Regesten der oorkonden*, (*Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën. Rijksarchief te Gent*), Brussel, 1983, 2 bdn., 1042 blz.

Boudelo werd in 1197/1198 door een monnik van de Gentse Sint-Pietersabdij gesticht. In het begin van de 13de eeuw werd de stichting tot abdij verheven en nam de regel van Cîteaux aan. Tot 1578 bleven de monniken in Sinaai (Sint-Niklaas) gevestigd, nadien en tot de opheffing van de abdij in 1796 te Gent. De regesten op 1249 originele of in afschrift bewaard gebleven oorkonden van Boudelo sluiten aan bij de archiefinventaris van G. ASAERT (1976). Naast de regesten werden in de publikatie een woord vooraf, een inleiding met bibliografie en abtenlijst en een index van persoons- en plaatsnamen opgenomen. Geïllustreerd..

34. WYNANT L., *Regesten van de Gentse staten van goed. Eerste reeks, 1349-1400. Band II, 1371-1400, (Koninklijke Commissie voor Geschiedenis)*, Brussel, 1985, 465 blz.

Staten van goed zijn boedelbeschrijvingen van nagelaten roerende en onroerende goederen, die bij een overlijden aan minderjarigen toekwamen. Ze werden opgemaakt door een voogd en geregistreerd. De Gentse staten van goed zijn opgetekend in de registers van de schepenen van gedeelte of „wezenboeken”, die bewaard worden in het Gentse Stadsarchief. Deze regestenlijst is een aanvulling bij een eerder verschenen deel (1979). Thans zijn er regesten ter beschikking van alle 14de eeuwse Gentse staten van goed. Met index van persoons- en van plaatsnamen.

Algemeen

35. BROECKHOVE M., *Zeven eeuwen stukwerkers, (Stukwerkers havenbedrijf)*, Gent, 1985, 244 blz.

Tot voor de 19de eeuw waren overal in de stad op de kaaien korpsen van Aerbeyders actief. Ze laadden en losten de goederen van de schepenen. Elk korps had een eigen werkerterrein en mocht slechts welbepaalde goederen verhandelen. Daarnaast waren er zeker vanaf de 14de eeuw stukwerkers. Ze laadden en losten koopwaren voor de Generaliteit van Kooplieden en vanaf 1729 voor de Kamer van Koophandel. Met de Franse bezetting kwamen de stukwerkers onder de bevoegdheid van het stadsbestuur. Sinds de eerste helft van de 19de eeuw waren ze samen met de andere transportarbeiderskorpsen vooral werkzaam aan het kanaal Gent-Terneuzen en de bijhorende haveninstallaties. Rond 1860 verdwenen de arbeidskorpsen, alleen de stukwerkers konden zich handhaven als vrije en onafhankelijke groepering. Het boek, dat deze geschiedenis in het breed beschrijft, bevat nog een ten geleide van schepenen F. VERHEEKE, bijlagen en een samenvatting in vier talen. Rijkelijk geïllustreerd.

36. DECAVELE J., *Gent. Historisch hart van Vlaanderen*, Gent, 1985, 155 blz.

Vijftalig kunstboek over Gent. De teksten en foto's van studio CLAERHOUT trachten de grootheid van Gent te illustreren, zowel in het verleden als in het heden. Met voorwoord van burgemeester J. MONSAERT.

37. GYSSELING M., *Uit de vroege geschiedenis van Gent en de Oost-Oudburg*, in *De Oost-Oudburg, Jaarboek, XXIII*, (1986), p. 5-87.

De gehele vroege geschiedenis van Gent en van het gebied van de Oost-Oudburg, inzonderheid van de Sint-Baafsheerlijkheid wordt in dit uiterst interessant artikel opnieuw doordacht. De auteur doet dit logisch voortschrijdend aan de hand van een groot aantal items: de prehistorische waternamen; de naam Gent; prehistorische terreinen en nederzettingen; de Romeinse weg; de Gallo-Romeinse voetsteen te Mendonk; de vroegmiddeleeuwse plaatsnamen te Gent; de vroegmiddeleeuwse waternamen, berg-, bos- en veldnamen in de Oost-Oudburg; de vroegmiddeleeuwse namen op sali; de heilige Amandus; aankoop van het domein Sloten; nederzettingen op haim; de kluis van Bavo; Childela schenkt de kapel van Mendonk; lotgevallen van deze kapel; Sint-Veerle; immuniteit; de bamisfoor; vlucht en terugkeer van de kanunniken van Sint-Baafs; gedeeltelijke restitutie van de bezittingen; restitutie van Destelbergen aan de Sint-Pietersabdij; voogden, erfelijke schouten en baljuws van deze abdij; de schoutswoning te Sloten; Sprendonk; de heilige Livinus; verheffing van de relieken van de H. Bavo in 1010; de heilige Macharius; de wijding van de abdijkerk in 1058; wijding van 's Heiligs-Kerstkerk in 1067; kermis en negenmeimarkt in het Sint-Baafsdorp; betaaldagen in de 13de eeuw; Sint-Macharius in toponymie en patrocinia; de Sint-Veerleprocessie; de Proosdij van Sint-Amands; de kerk van Mendonk; lenen en cijzen met betrekking tot de Sint-Baafsabdij; betwisting rond het bos te Lochristi; de kerken van Desteldonk, Zaffelare, Lochristi en Zeveneken; Hendrikslaar te Lochristi; de keure van Hijfte; het Nieuwhof in het Sint-Baafsdorp; het Sint-Baafsdorp wordt een Gents satellietdorp (14de eeuw); de Sint-Baafsabdij wordt het Sint-Baafskapittel (1536); het Sint-Baafskapittel verhuist naar de Sint-Janskerk (1540); 's Heiligs-Kerstkerk verhuist; oprichting van het bisdom Gent (1561); de negenmeimarkt te Sint-Amandsberg; het schilderij van Engelbert van Siclers; verdere verering van de heilige Macharius.
Met bijlagen.

38. VAN DE WIELE J., *Van Slotenkouter tot Bernadettebuurt*, in *De Oost-Oudburg, Jaarboek, XXII*, (1985), p. 43-63.

Samen met nog andere kouters zoals de Ledergemkouter, de Zingemkouter en de Achtenkouter behoort de Slotenkouter tot het oudste akkerland in de streek. De agrarische nederzetting Sloten was vermoedelijk ontstaan in het tweede kwart van de zesde eeuw. In de

loop van de zevende en achtste eeuw werd Sloten door de Sint-Baafsabdij verworven, maar het domaniale verband brokkelde af, zodat Sloten uiteindelijk een pachthoeve van de Sint-Baafsabdij werd. Deze kwam in 1568 in handen van het bisdom Gent en werd in 1798 als nationaal goed verkocht. Het landschap van de Slotenkouter bleef tot ca. 1850 onveranderd. De opkomende industrialisatie en de uitbreiding van de haven zetten de definitieve ontwikkeling van de huidige Bernadettebuurt in. Met kritisch apparaat. Geïllustreerd.

39. VANNESTE D., *Gent, een geografische gids. Sociale en economische structuren in stad en haven*, (*Acta Geographica Lovaniensia*, vol. 25), Leuven, 1985, V + 91 blz.

Historisch-geografische gids van de stad Gent en van de haven met de kanaalzone. De gids en de voorgestelde wandel- en rijroute wil de geïnteresseerde de huidige stadsstructuur en het stedelijk functioneren in Gent laten ontdekken. Steeds wordt uitgegaan van concrete actuele situaties in de diverse stadswijken en gezocht naar onderliggende sociaal-economische structuren. Historische evoluties bieden hierbij veelal de oplossing. Met woord vooraf van burgemeester J. MONSAERT, inleiding, bijlagen, bibliografie en Franse en Engelse samenvatting. Geïllustreerd.

40. VERMEULEN A., *De Leie. Natuur en cultuur*, Tielt, 1986, 590 blz.

Totaalstudie over de rivier de Leie, die ook wel de Golden River genoemd werd omwille van de vlaskultuur. Ook Gent, de belangrijkste stad aan de rivier, komt uitvoerig aan bod. Met ten geleide van gemeenschapsministers P. DEWAELE en K. POMA, in- en uitleiding, lijst van medewerkers, synoptische tabel en bibliografie. Rijk geïllustreerd.

Een keuze uit de boekillustraties werd samengebracht in een tentoonstelling, zie: *De Leie, natuur en cultuur*, in POULAIN N., (red.), *De Leiefeesten 1986, (Festival van Vlaanderen)*, Gent, 1986, p. 41-47.

Archeologie

41. BOCKSTAEL P., *Verloren voorwerpen: een Romeinse intaglio*, in *Stadsarcheologie*, jg. 10, (1986), nr. 2, p. 67-72.

Tijdens de opgravingskampagne van 1978 werd in de Sint-Machariuswijk te Gent een Romeinse intaglio (edel- of halfedelsteen met gravure) gevonden. Deze intaglio is ellipsoïdaal van vorm en meet 13 x 8 x 3 mm. De voorstelling toont een naar rechts gewend tweespan in galop. Petrografisch onderzoek kon de steensoort determineren als bloedjaspis of heliotroop. Met bibliografie. Geïllustreerd.

42. BOURGEOIS J., F. VERMEULEN en N. KERCKHAERT, *Sint-Denijs-Westrem : een sprekend voorbeeld*, in *Toerisme in Oost-Vlaanderen*, jg. 35, (1986), speciale uitgave, p. 31.

Onder de nieuwe gebouwen van Flanders Expo te Sint-Denijs-Westrem ligt één van de belangrijkste archeologische vindplaatsen uit de Gentse regio. Toen in maart 1986 begonnen werd met de graafwerken voor de aanleg van de parkeerruimten van Flanders Expo, werd door een team van het Seminarie voor Archeologie van de Rijksuniversiteit Gent gestart met een noodonderzoek. Sporen uit drie grote perioden werden gevonden : de vroege ijzertijd (ca. 750-ca. 450), nl. een agrarische nederzetting met groot tweeschepig woonhuis ; de Romeinse periode (midden 1ste - midden 3de eeuw), nl. een begraafplaats ; de middeleeuwen, nl. een middeleeuwse boerderij met houten woonhuis. Geïllustreerd.

43. DE LAET S.J., H. THOEN en J. BOURGEOIS, *De opgravingen te Destelbergen | Eenbeekeinde in het raam van de vroegste geschiedenis van de Stad Gent. I, De voorgeschiedenis*, in *HMGOG*, dl. XXXIX, (1985) p. 3-35.

Van 1960 tot en met 1984 werden door het Seminarie voor Archeologie der Rijksuniversiteit te Gent zeer systematische opgravingen ondernomen te Destelbergen | Eenbeekeinde, een archeologische vindplaats waar, meestal in stratigrafisch verband, sporen werden ontdekt uit de Midden-Steentijd (Mesolithicum), de Jongere Steentijd (Neolithicum), de Urnenveldentijd (Late Bronstijd en Vroege IJzertijd), het begin van de La Tène-periode, de Gallo-Romeinse tijd en de Middeleeuwen. Het oudheidkundig bodemonderzoek besloeg meer dan één ha. en de resultaten plaatsen de vroegste geschiedenis en zelfs de oorsprong van Gent in een nieuw daglicht. Gelet op het feit dat de resultaten van meer dan lokaal belang zijn, wordt het eindverslag in het Frans gepubliceerd in de *Dissertationes Archaeologicae Gandenses*. Terzelfdertijd echter wordt een uitvoerig resumé in de *HMGOG* gepubliceerd. Het eerste in de reeks van drie bespreekt het site ; de evolutie van de bewoning ; de prehistorische overblijfselen te Destelbergen | Eenbeekeinde ; de prehistorische vondsten in het Gentse.

Met voetnotenapparaat, kaarten en illustraties.

44. DE LAET S.J., H. THOEN en J. BOURGEOIS, *Les fouilles du Séminaire d'Archéologie de la Rijksuniversiteit te Gent à Destelbergen - Eenbeekeinde (1960-1984) et l'histoire la plus ancienne de la région de Gent (Gand). I, La période préhistorique*, (*Dissertationes Archaeologicae Gandenses*, vol. XXIII), Brugge, 1986, 225 blz.

Eindrapport van de opgravingen te Destelbergen (Eenbeekeinde) uitgevoerd tussen 1960-1984 door het Seminarie voor Archeologie van de R.U.Gent. De opgravingen hebben totaal nieuwe opvattingen

omtrent de vroegste geschiedenis van het Gentse en het ontstaan zelf van de stad Gent bijgebracht. Het verslag, dat volgt op de voorlopige rapporten in *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen*, zal drie banden tellen. De nu verschenen eerste band bevat een historiek van de opgravingen en stelt de site voor en de gebruikte opgravingsmethoden. Het omvangrijkste deel van dit eerste verslag is gewijd aan de prehistorische vondsten en hun betekenis voor de kennis van de prehistorie in de Gentse regio. Met inleiding en bibliografie. Geïllustreerd.

45. LALEMAN M.C., *Gand et ses enceintes urbaines médiévales*, in *Actes du XLVIIe Congrès de la Fédération des Cercles d'Archéologie et d'Histoire de Belgique*, Nijvel, 1984, p. 201-211.

Bespreking van het uitzicht en de ligging van de middeleeuwse Gentse stadsversterkingen. De onvolledige historische kennis omtrent deze versterkingen wordt aangevuld met de bevindingen van het stads-archeologisch onderzoek. Met illustraties.

46. LALEMAN M.C., *Gentse tegels uit de 14de eeuw*, in *Stadsarcheologie*, jg. 10, (1986), nr. 1, p. 2-15.

De ontdekking van een zestal merkwaardige tegels met tinglazuur (Gandastraat, Sint-Baafsabdij; Lange Steenstraat, Karmelietenkerk; Sint-Baafsplein, Sint-Baafskathedraal; Sint-Pietersplein, Sint-Pietersabdij; Wijngaardstraat) vormt de aanleiding om nader in te gaan op dit minder bekend aspect van het laat-middeleeuws interieur. Er wordt ingegaan zowel op de technische aspecten, de ikonografie, de produktie, verspreiding en datering. Geïllustreerd. Met bibliografie.

47. LALEMAN M.C., D. LIEVOIS en P. RAVESCHOT, *De top van de Zandberg. Archeologisch en bouwhistorisch onderzoek*, in *Stadsarcheologie*, jg. 10, (1986), nr. 2, p. 2-66.

Renovatiewerken aan woningen in de Belfortstraat waren de directe aanleiding tot archeologisch controle-onderzoek en onrechtstreeks tot een synthese van een beperkt en onvolledig interdisciplinair onderzoek van enkele percelen in het bouwblok tussen Belfortstraat (Hoogpoort) en Zandberg. Naast het archeologisch onderzoek en de bespreking van de archeologica (o.m. spadeschoen en kamfragmenten) werd tevens een bouwhistorisch onderzoek verricht. In verband met het huis „den Reghenbooghe” (hoek Belfortstraat-Hoogpoort) wordt de vraag gesteld naar de oudste bouwtoelage in de stad (1612?). De huizen „t Scaec” en de „Sarrazijn”, eens eigendom van de apothekersfamilie van Syclers, zou wel eens de oudste stadsapothek geweest kunnen zijn (Hoogpoort 73 en 75). Verdere bespreking van de percelen Hoogpoort 77, 79-81, 83, 85; alsook Zandberg 5-6; de „Latijnse School”; de „Tafel van Lening” en een patricisch domein van de familie Bette.

Met uitgebreid kritisch apparaat. Bijlage 1 : Beenderen van de 13de eeuw in de Belfortstraat (P. VAN DER PLAETSEN ; A. ERVYNCK en W. DECOCK). Bijlage 2 : Petrografisch onderzoek van twee gesteenten afkomstig van een opgraving te Gent-Belfortstraat (G. DE GEYTER). Geïllustreerd.

48. LALEMAN M.C. en P. RAVESCHOT, *De Karmelietenkerk in Gent. Tegels met tinglazuur uit Gent. Stadsarcheologisch onderzoek in Gent. Een middeleeuwse spade uit Gent*, in *Archaeologia Mediaevalis*, jg. 9, (1986), p. 56, 58-62.

Kort overzicht van de archeologische prospecties in 1985 en van de belangrijkste onderzoeksresultaten.

49. LALEMAN M.C. en P. RAVESCHOT, *Onder Gent slaapt nog rijk verleden*, in *Toerisme in Oost-Vlaanderen*, jg. 35, (1986), speciale uitgave, p. 25-29.

In Gent vormt het uitgestrekte stedelijk terrein het werkterrein van de stadsarcheologie. Alhoewel Gent de stad is waar deze jonge wetenschap het verst ontwikkeld is, gaat een vergelijking met het buitenland nauwelijks op. Het dagelijks leven van de vroegere Gentenaren, leefgewoonten, bouwen en wonen komen bij het stadsarcheologisch onderzoek ruimschoots aan bod.

50. LALEMAN M.C., P. RAVESCHOT en P. SWIMBERGHE, *Tussen kranen en graafmachines ligt Gents verleden. Archeologisch onderzoek op bouwwerf in het stadscentrum*, in *Toerisme in Oost-Vlaanderen*, jg. 34, (1985), nr. 4, p. 91-94.

Kort verslag van het archeologisch onderzoek op een terrein tussen de Hoogpoort, de Stadhuissteeg en het Goudenleeuwplein. Thans staat hier het „Novotel”. Als oudste sporen kwamen prehistorische scherven aan het licht. Imposanter echter waren de restanten van middeleeuwse „stenen” en kelders. Met illustraties.

51. LALEMAN M.C. en P. RAVESCHOT (eds.), *Wat 'n leven binnen die muren! Gent 1100-1350*, (*Dienst Monumentenzorg en Stadsarcheologie. Stad Gent*), Gent, 1986, 129 blz.

Deze catalogus van de gelijknamige tentoonstelling die werd opgesteld in het Centrum voor Kunst en Cultuur te Gent van 7 november 1986 tot 18 januari 1987 valt uiteen in vijf onderdelen.

In de inleiding wordt ingegaan op de essentie van de stadsarcheologie en wordt een stadsarcheologische inventaris voor Gent opge maakt. Een eerste hoofdstuk schetst vervolgens het ontstaan en de groei van de stad. Daarna wordt het stadsbeeld weergegeven van 1100 tot 1350. Het derde deel gaat in op leven en werken in de

middeleeuwse stad (stadswoningen ; vlees en vis ; handel en nijverheid ; eredienst en dodenbestel).

Tenslotte wordt naar de toekomstmogelijkheden van de stadsarcheologie gepeild. De aandacht kan gevestigd worden op de zeer uitvoerige *Bibliografie*. Hierin wordt gepoogd om alles wat over archeologisch onderzoek in de binnenstad van Gent verscheen, inclusief de vondstmeldingen en kroniektteksten, samen te brengen. Rijk geïllustreerd.

52. LOYS R., *De opgravingsresultaten aan de Hoge Weg*, in *Heemkundig Nieuws*, jg. 14, (1986), nr. 1, p. 2.

De oudste sporen klimmen op tot de steentijd. Twee circulaire grafstructuren werden aangelegd in de bronstijd. Bovendien vierkante grafstructuur uit de ijzertijd. Geïllustreerd.

53. RAVESCHOT P., M.C. LALEMAN en P. BOCKSTAEL, *Vondsten uit de merovingische periode in Gent. Spaanse majolica in Gent. Stadsarcheologisch onderzoek in Gent. Onderzoek in de gemeente Drongen*, in *Archaeologia Mediaevalis*, jg. 8, (1985), p. 6-8, 72-73, 84-86.

Overzicht van de archeologische prospecties in 1984 en van de onderzoeksresultaten.

54. RAVESCHOT P., J. SEMEY en J. VANMOERKERKE, *Circulaire structuren aan de Hogeweg*, in *Stadsarcheologie*, jg. 8, (1984), nr. 1, p. 2-36.

In 1983 werden bij middel van luchtfotografische prospectie circulaire structuren gevonden nabij de Hogeweg (Sint-Amandsberg - Gent). De opgravingen die erop volgden en de interpretatie ervan leerden dat het grafheuvels of -velden betrof uit de bronstijd (1700 tot 700 voor Kristus), die met rituele grachten omheind waren. Met bijlagen van C. VERBRUGGEN, F. DE CONINCK en I. HEYSE. Geïllustreerd.

55. VANMOERKERKE J. en L. VAN VLAENDEREN, *Een laat-mesolithisch site te Sint-Kruis-Winkel - Spanjeveer*, in *Stadsarcheologie. Bodem en Monument in Gent*, jg. 10, (1986), nr. 1, p. 16-27.

In de Gentse deelgemeente Sint-Kruis-Winkel, nabij de huidige John Kennedylaan, werden verschillende artefakten gevonden. De auteurs besluiten eruit dat er op deze plaats een bevolkingsnederzetting gevestigd was in het laat-mesolithicum (van 6000 tot 4000 vóór Kristus). Geïllustreerd.

56. *Vondstmeldingen*, in *Stadsarcheologie*, jg. 10, (1986), nr. 1, p. 36-44.

Bondige bespreking van hiernavolgende vondsten : sporen van ijzerwinning en/of ijzerverwerking, ijzeren spadeschoen, resten van houten constructies en van een „steen” in de Belfortstraat 4 ; Pingsdorfaardewerk, Andennewaar en schelpenkeramiek op het Bisdomplein ; keramische voorwerpen, majolicategels en rekenpenning met vermelding „Hans Schultes” in Gewad 32 ; circulaire structuur aan de Hogeweg ; nivelleringswerken van het hoogkoor in de Sint-Niklaaskerk, Korenmarkt, waarbij vijf belangrijke vloerniveaus onderscheiden werden ; muur in homogeen metselwerk in Doornikse breuksteen in het huis „De Beerie” (verband met het eigendom der Borluuts?) in de Korenmarkt 8 ; oud-gotisch bakstenen achterhuis uit het einde van de 15de - begin 16de eeuw in de Langemunt 22 ; nieuwe inzichten in het architectonische verleden van het Ryhovesteen in de Onderstraat ; nieuwe gegevens betreffende de 12de-eeuwse houten constructie op de plaats van de Romaanse Gaanderij in het Gravensteen ; dolk uit midden-neolithicum tot vroege bronstijd in „cropmarks” bij de Luchterenkerkweg te Drongen. Geïllustreerd.

57. *Vondstmeldingen*, in *Stadsarcheologie*, jg. 10, (1986), nr. 2, p. 73-83.

Korte bespreking van vondstmeldingen : fragmenten van Pingsdorfaachtigen, Paffrath, grijs en rood aardewerk en steengoed, beenderen en schelpen uit de Leie (Graslei) ; laat-gotische structuren in woning Hertogstraat 7 ; kelders met muren in Doornikse kalksteen (Hoogpoort 4-6) ; kistgraven en grafkelders uit Romaanse en Gotische periode, beschilderde grafkelder met taferelen van H. Lodewijk en H. Margaretha (Sint-Niklaaskerk, Korenmarkt) ; onderzoek naar de torens van de voormalige Karmelietenkerk (Lange Steenstraat) ; beperkt archeologisch onderzoek op het Sint-Michielsplein toonde aan dat er geen getuigenissen zijn ouder dan de 12de eeuw, er werden restanten van graven van Sint-Michielskerkhof gevonden ; werkzaamheden bij de Romaanse Gaanderij in het Gravensteen (Sint-Veerleplein) ; resten van middeleeuws gebouw in Doornikse kalksteen en verschillende archeologica 11de en 13de eeuw op de hoek Veldstraat-Bennesteeg ; twee dwarse en drie gewone pijlpunten te Groot Goedinge (Afsnee) ; afgebroken top van een laat-neolithische dolk (Tabaksweg, Afsnee) ; kuilen en paalsporen van nederzetting uit de vroege IJzertijd, alsook Gallo-Romeinse nederzetting (1ste-3de eeuw) en grafveld (vliegveld, Sint-Denijs-Westrem). Geïllustreerd.

Middeleeuwen

58. BERINGS G., *Het oude land aan de rand van het vroeg-middeleeuwse overstromingsgebied van de Noordzee. Landname en grondbezit tijdens de middeleeuwen*, in *HMGOG*, XXXIX, (1985), p. 37-84.

Naar aanleiding van opgravingen van de Mote van Werken worden de opgravingsresultaten bekeken in samenhang met andere nederzettingen op de pleistocene zandgronden, net aan de rand van het vroeg-middeleeuwse overstromingsgebied van de zee. In het bijzonder wordt de studie geconcentreerd op de streek ten zuidwesten van Brugge tot aan de Handzamevaart. Bovendien wordt een antwoord gezocht op de vragen wie hier de grootgrondbezitters waren in de vroege middeleeuwen en hoe dit grondbezit geëvolueerd is doorheen de crisis van het laat-Karolingisch rijk en de troebelen van het vroege graafschap. Eén van de grondbezitters was de Gentse St.-Pietersabdij. In 941 had graaf Arnulf I haar de helft van de fiscus Snelleghem geschonken. Met voetnotenapparaat.

59. BLOCKMANS W.P. (red.), *Het algemene en de gewestelijke privileges van Maria van Bourgondië voor de Nederlanden, (Standen en Landen LXXX)*, Kortrijk-Heule, 1985, VIII + 541 blz.

Bundel van artikelen opgemaakt naar aanleiding van het kolloquium „1477 in de Nederlanden” (Brussel, 3 december 1977). De troonsopvolging na het onverhoedse overlijden van Karel de Stoute en de Franse invaldreiging in het Bourgondisch landencomplex, brachten de gewesten en steden in 1477 in beweging. Gent speelde hierbij een eersterangsrol. Men dwong Maria van Bourgondië tot het verlenen van allerlei voorrechten, die tekstueel werden vastgelegd.

In één jaar tijd werden aldus een Groot Privilegie voor alle gebieden samen, vier privileges voor de afzonderlijke gewesten en charters voor de meeste grote steden uitgevaardigd. De bundel bevat niet alleen studies over dit gebeuren, maar ook moderne kritische uitgaven van de belangrijkste teksten. Voor de uitgave van het algemene privilege (p. 85-95) en het privilege voor het graafschap Vlaanderen (p. 126-144) werden de versies bewaard op het Stadsarchief, als basisteksten genomen. Geïllustreerd en van een persoonsnamenindex voorzien.

60. DE BACKER C., *Vroegste ontstaan en ontwikkeling van het apothekersberoep in Vlaanderen, voornamelijk te Gent*, in *Academiae Analecta. Klasse der Wetenschappen*, jg. 45, (1983), nr. 3, p. 65-88.

Status quaestionis betreffende het middeleeuwse apothekersberoep in Vlaanderen en meer specifiek te Gent. Het beroep ontstond binnen het kruideniersambacht door specialisatie op kruidengeneesmiddelen

en specerijen. Door strenger wordende voorschriften werd het beroep duidelijker omlind en groeide een tegenstelling tussen de kruidenier-handelaar en de apothecaris-geneeskundige. Hannesoet, die vermeld wordt in de tweede helft van de 13de eeuw, is de eerste bekende apothecaris te Gent. Verder worden nieuwe gegevens aangebracht over de apothekersfamilies Sycleer en Boele. Met illustraties.

61. DECAVELE J., *De Gentse poorteriej en buitenpoorteriej*, in *Recht en instellingen in de oude Nederlanden tijdens de middeleeuwen en de nieuwe tijd. Liber Amicorum Jan Buntinx, (Symbolae series A/vol. 10)*, Leuven, 1981, p. 63-83.

Van in de 12de eeuw reeds bestond in Gent het poorterschap. Poorters zijn stedelingen met volledige burgerrechten. Daarnaast werd er naar gestreefd om ook de burgerrechten toe te kennen aan personen zonder vaste of permanente verblijfplaats in de stad. Met deze buitenpoorteriej verwierf Gent juridische bevoegdheden en tal van fiskale en militaire voordelen buiten de eigenlijke grenzen en in een ruim hinterland. Van 1477 af diende men voor het buitenpoorterschap te betalen. Daartoe werden dan de registers aangelegd, die zich voor de periode 1477-1491 op het Stadsarchief bevinden. De Karolijnse Concessie van 1540 schafte de buitenpoorteriej radikaal af. Slechts na het effectief verblijf van een jaar in de stad kon voortaan nog het poorterschap bekomen worden. Voor de periode 1542-1796 bleven vier poortersboeken bewaard. De auteur brengt ook cijfergegevens samen over het aantal buitenpoorters en poorters en over hun plaats van herkomst. Dit laatste illustreert de aantrekkingskracht van de grootstad Gent. Met twee kaarten.

62. DEGREVE H. en I. SCHOUPS, *Vijf jaar aanvulling op de Gentse immobiliënmarkt van 1483-1503: 1478-1483*, in DE BELDER J., W. PREVENIER en C. VANDENBROEKE, (eds), *Sociale mobiliteit en sociale structuren in Vlaanderen en Brabant van de late middeleeuwen tot de 20e eeuw, (Studia Historica Gandensia 257)*, Gent, 1983, p. 23-40.

Als vervolg op het boek *Immobiliënmarkt, fiscaliteit en sociale ongelijkheid te Gent 1483-1503* van M. BOONE, M. DUMON en B. REUSENS (1981) werden volgens dezelfde methode de jaren 1478-1483 behandeld. Opnieuw zijn tabellen opgemaakt van de rente- en huistransakties aan de hand van de jaarregisters van de schepenen van de keure. In het artikel werden ze samen met de in 1981 reeds bekomen cijfers afgedrukt. Zo krijgt men een globaal overzicht voor de periode 1478-1503.

63. DE HERDT R., *Jakob van Artevelde. Historische evokatie, (Vereniging voor Industriële Archeologie en Textiel)*, Gent, 1986, 32 blz.

Brochure met een tekst rond het optreden van Jakob van Artevelde. De tekst die een vrije interpretatie is van de historische feiten, hoorde bij de stadswandelingen op 11 juli en tijdens de feestweek.

64. GOEMINNE L., *Pachtvoorwaarden van een watermolen te Aaigem (bij Gent) in 1170*, in *Molenecho's*, jg. 12, (1984), nr. 6, p. 426-429.

Afdruk van het pachtkontraat in een uitgave van A. VAN LOKEREN, met bespreking. Geïllustreerd.

65. NICHOLAS D., *The domestic life of a medieval city: women, children and the family in fourteenth-century Ghent*, Nebraska, 1985, X + 261 blz.

De auteur gebruikte voor zijn studie in hoofdzaak de jaarboeken van de schepenen van de keure en gedele en de stadsrekeningen. Hij rekonstrueert het familiaal leven in de 14de-eeuwse grootstad Gent vanuit verscheidene invalshoeken : sociaal, economisch, juridisch, enz. Tal van thema's worden uitgewerkt die in vele gevallen vooroordelen over het middeleeuwse maatschappelijk leven ontkrachten. Worden onder meer beschreven : de sexuele gedragspatronen, de rol van de vrouw in het gezin en in de zakenwereld, het verantwoordelijkheidsgevoel voor de opvoeding en het welzijn van de kinderen en de betekenis van de familieklan voor het gezin. Met plaats- en persoonsnamenindex en plattegrond van de Gentse kuip.

66. PREVENIER W., *De charmes van de diplomatie: centraliserende hertogen van Bourgondië in de (machts-)balans met een autonomistische Gents stadspatriciaat 1379-1438*, in PIJNENBURG W.J.J., K. ROELANDTS en V.F. VANACKER, (red.), *Feestbundel voor Maurits Gysseling. Opstellen door vrienden en vakgenoten aangeboden bij gelegenheid van zijn 65e verjaardag*, (Instituut voor Naamkunde), Leuven, 1984, p. 293-300.

Het naar autonomie strevende Gent kwam tussen 1379 en 1438 herhaaldelijk in botsing met zijn vorsten (graaf Lodewijk van Male en nadien de Bourgondiërs). Telkens was het de landsvorst die een centraliserende maatregel, tegen de aloude stedelijke vrijheden en privileges in, trachtte door te drukken. De reacties van de stad liepen soms uit op wapengeweld, maar meestal op verbaal geweld. Toch slaagden de hertogen van Bourgondië er telkens weer in door hun diplomatiek optreden de conflicten af te ronden. Van 1385 af en gedurende bijna 70 jaar lang kon de vrede aldus gehandhaafd worden.

67. PREVENIER W., *La démographie des villes du comté de Flandre aux XIVe et XVe siècles. Etat de la question. Essai d'interprétation*, in *Revue du Nord*, LXV, (1983), p. 255-275.

Schets van de Vlaamse demografie tijdens de late middeleeuwen. Niet alleen de grote steden Gent, Brugge en Ieper komen afzonderlijk aan bod, maar ook de kleinere en de plattelandskasselrijen. Tot slot wordt een globale interpretatie van de gegevens in het geheel van de Nederlanden gebracht. Met twee kaarten. Ook verschenen als nummer 256 van *Studia Historica Gandensia*.

68. PREVENIER W. en J. BAERTEN, *Nieuwe inzichten van Duitse mediëvisten over de sociale en politieke spanningen in een aantal laat-middeleeuwse steden (Gent, Keulen, Mainz, Braunschweig en Lübeck)*, in *Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis*, LX, (1982), p. 339-354.

Vooraf het eerste gedeelte van dit artikel door W. PREVENIER is hier relevant. Het behandelt het boek van R. MARTINS, *Wertorientierungen und wirtschaftliches Erfolgsstreben mittelalterlicher Grosskaufleute. Das Beispiel Gent im 13. Jahrhundert* (1976). Deze monografie wordt origineel genoemd in haar vraagstelling naar de waarde-oordelen en de motieven tot handelen op politiek en sociaal-economisch vlak van de 13de eeuwse Gentse kooplieden. Ze bevat heel wat nieuwe thesen in verband met deze bevolkingsklasse, die kritisch belicht worden.

69. SCHOUPS I., *Een aanzet van gecomputeriseerd historisch onderzoek*, in DE BELDER J., W. PREVENIER en C. VANDENBROEKE, (eds.), *Sociale mobiliteit en sociale structuren in Vlaanderen en Brabant van de late middeleeuwen tot de 20e eeuw*, (*Studia Historica Gandensia* 257), Gent, 1983, p. 41-58.

De auteur stelt een komputeronderzoek voor van de akten opgenomen in de 15de eeuwse Gentse jaarregisters van de schepenen van de keure en van gedele. Alle interessante elementen uit die akten worden opgeslagen in een „data-bank”. Daar kunnen ze gekoppeld worden aan gegevens uit andere bronnen en volgens een hiërarchische structuur of relatie met elkaar verbonden worden. De bedoeling hiervan is de Gentse sociale geschiedenis van de 15de eeuw langs de prosopografie te benaderen. Deze werkmethode tracht door systematisch biografische gegevens in een historische kontekst te gebruiken tot verklaringsmodellen te komen. Met bijlagen.

70. SOSSON J.P., *A propos des „travaux publics” de Bruges, Bruxelles, Damme, Gand, Mons et Ypres aux XIVe et XVe siècles*, in O. CHAPELOT en P. BENOIT, *Pierre et métal dans le bâtiment au Moyen Age*, Parijs, 1985, p. 103-115.

Op basis van bewaard gebleven stadsrekeningen uit Brugge, Brussel, Damme, Gent, Bergen en Ieper wordt getracht gegevens te verzamelen omtrent de laat-middeleeuwse openbare werken in de stedelijke

milieus van de Zuidelijke Nederlanden. De Gentse stadsrekeningen werden onderzocht van 1351 tot 1364 in de uitgave van A. en H. VAN WERVEKE (1970). Beschreven worden : de herkomst van de verbruikte bouwmaterialen, het aandeel van metalen en steensoorten en de budgettaire implicaties van die openbare werken.

71. VAN CAENEGEM R.C., *Recht en politiek: de „Precepta” van graaf Filips van de Elzas voor de stad Gent uit het jaar 1178*, in *Recht en instellingen in de oude Nederlanden tijdens de middeleeuwen en de nieuwe tijd, Liber Amicorum Jan Buntinx (Symbolae series A | vol. 10)*, Leuven, 1981, p. 51-62.

De „Precepta” van Filips van de Elzas bevatten aanvullingen en preciseringen bij de Grote keure (1165-1177). De tekst zelf werd reeds eerder kritisch uitgegeven door de auteur in samenwerking met L. MILIS in de *HMGOG* van 1979. Dit artikel analyseert de „Precepta” inhoudelijk en situeert deze in de relatie tussen de graaf enerzijds en de Gentse schepenen en de bevolking anderzijds.

72. VERHULST A., *De heilige Bavo en de oorsprong van Gent*, in *Academiae Analecta. Klasse der Letteren*, jg. 47, (1985), nr. 1, p. 75-90.

Er verscheen eveneens een licht gewijzigde Franse versie van het artikel : ID., *Saint Bavon et les origines de Gand*, in *Revue du Nord*, LXIX, (1986), p. 455-470. De auteur brengt enige aanvullingen op zijn hypothese omtrent het ontstaan van de stad Gent. De aanvullingen betreffen de ligging van de kluis waar rond het midden van de 7de eeuw de heilige Bavo verbleef en oorspronkelijk begraven werd, en de ligging van de oudste stedelijke kern in de omgeving ervan. De kluis kan gesitueerd worden op de plaats van de huidige Sint-Baafskathedraal. Ten noorden ervan zou een nederzetting met handelskarakter ontstaan zijn, die zich uitbreidde naar de Schelde toe. Met kaart.

73. VERHULST A., *Leie en Schelde als grens in het portus te Gent tijdens de Xde eeuw*, in PIJNENBURG W.J.J., K. ROELANDTS en V.F. VANACKER, (red.), *Feestbundel voor Maurits Gysseling. Opstellen door vrienden en vakgenoten aangeboden bij gelegenheid van zijn 65e verjaardag*, (Instituut voor Naamkunde), Leuven, 1984, p. 407-419.

Vooraf wordt de opvatting weerlegd dat het deel van de Leie tussen het Gravensteen en de Krommewal een gegraven doorsteek zou zijn. De Leie scheidde hier tot in 1274 het grafelijke gebied van het stadsschependom. Vervolgens wordt de functie van de Leie en de Schelde besproken als algemene grens tussen de patronaatsgebieden van de Sint-Baafs- en de Sint-Pietersabdijen. Deze begrenzing zou

vastgelegd zijn in 964. Ook het grondgebied van de Gentse portus schijnt toen al duidelijk afgebakend. Met kaart.

74. VERHULST A., *Neue Ansichten über die Entstehung der flämischen Städte am Beispiel von Gent und Antwerpen*, in *Niederlande und Nordwestdeutschland. Franz Petri zum 80. Geburtstag*, Keulen-Wenen, 1983, p. 1-17.

Ook verschenen als nummer 255 van de *Studia Historica Gandensia*. Met kaarten.

75. ZOETE A., *Handelingen van de Leden en van de Staten van Vlaanderen (1405-1419)*, (*Koninklijke Academie van België. Koninklijke Commissie voor Geschiedenis*), Brussel, 1981-1982, 2 dln., XLVIII + 704 + 925 blz.

Onder meer op basis van excerpten uit de Gentse stadsrekeningen, aanwezig op het Stadsarchief en het Algemeen Rijksarchief te Brussel (Rekenkamers) werden deze „Handelingen” samengesteld. Ze rekonstrueren de bijeenkomsten van de vier Leden (Gent, Brugge, Ieper en het Brugse Vrije) en de drie Staten (geestelijkheid, adel, en Leden), de volksvertegenwoordigingen in het graafschap Vlaanderen. Met inleidingen en indices. De twee banden volgen op de „Handelingen” van W. PREVENIER en W.P. BLOCKMANS (1467-1506).

Moderne Tijden

76. BOROWSKI A., *Jan Kachanowski en de Gouden Eeuw van Vlaanderen*, in *Handelingen van het Internationaal Colloquium. Nederlands-Poolse Kulturele Ontmoetingen*, Gent, 1985, p. 97-103.
77. DE WIT M., *Johannes Dantiscus en zijn Nederlandse korrespondenten*, in *Handelingen van het Internationaal Colloquium. Nederlands-Poolse Kulturele Ontmoetingen*, Gent, 1985, p. 104-117.
78. *Oudheidkundige kroniek*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nr. 5, p. 285-289.

Reproductie van een artikel van A. VAN WERVEKE over de levenswijze van de adellijke families in het 18de-eeuwse Gent.

79. PISTERS J., *Wonen in Gent in de 18de eeuw*, in *Spiegel Historiae*, jg. 21, (1986), nr. 1, p. 14-21.

In dit artikel staat het leven binnenshuis in Gent in de 18de eeuw centraal. De elementen die hierover informatie kunnen geven zijn

o.a. het aantal kamers en hun functies, de inrichting van afzonderlijke vertrekken, het meubilair en de decoratie. Dit alles geeft ons een idee van het kader waarin het gezinsleven zich afspeelde. De bron bij uitstek daarvoor vormen de boedelinventarissen. Door in het onderzoek twee periodes te betrekken, 1737-1739 en 1786-1788 was het mogelijk evoluties na te gaan. Geïllustreerd.

In 't algemeen kan gezegd worden dat in de loop van de 18de eeuw het streven naar meer comfort en huiselijkheid groter werd. Ook de lichaamsverzorging kreeg meer aandacht.

80. SCHELSTRAETE C., *Dienstponeel in Vlaanderen 1700-1850*, in *Spiegel Historiae*, jg. 21, (1986), nr. 2, p. 72-78.

Enkele gegevens over Gent waar 71 procent van het personeel jonger dan dertig jaar was en 84 procent de leeftijd van 35 nog niet bereikt had.

81. STEEGHERS W. en J. VANNIEUWENHUYSE, *Het Gentse Bijlokehospitaal en de overlijdensboeken uit de 17de en de 18de eeuw*, in *Heemkring Scheldeveld*, XV, (1986), p. 97-121.

Het artikel brengt een naamlijst van personen, geboren in de gemeenten van het Scheldeveld en overleden in het Gentse Bijlokehospitaal. De lijst wordt voorafgegaan door een historiek van het hospitaal en een materiële en inhoudelijke beschrijving van de negen overlijdensboeken. Met illustraties.

82. VIAENE S., *Het Penningkohier van Desteldonk*, in *De Oost-Oudburg. Jaarboek*, XXIII, (1986), p. 106-126.

Na een inleiding op dit penningkohier, bewaard in het Gentse Stadsarchief, volgen een uitvoerige ontleding (pachter, eigenaar, pachtgoed, oppervlakte in roeden en prijs) en index van persoonsnamen.

Hedendaagse Tijd

83. DE BREMME J., *De vrede van Gent*, in *De Draeke*, jg. 9, (1986), nr. 3, p. 71-82.

Het verdrag van Gent (1814) besloot de tweede Amerikaanse onafhankelijkheidsoorlog.
Een geïllustreerd overzicht.

84. DE MAEYER J., *Op zoek naar de wortels van de christelijke arbeidersbeweging. De Anti-socialistische Werkliedenbond van Gent vóór 1914*, in E. GERARD en J. MAMPUYS, (eds.), *Voor kerk*

en werk. Opstellen over de geschiedenis van de christelijke arbeidersbeweging 1886-1986, Leuven, 1986, p. 41-103.

Op 22 mei 1893 werd op de Oudburg te Gent de nieuwe vergaderzaal van de Antisocialistische Werkliedenbond ingehuldigd. Deze bond was gesticht op 15 december 1890 door toedoen van Arthur Verhaegen, die er de eerste voorzitter van werd. Deze bond was een federatie van de traditionele katholieke volkswerken en de in 1886 opgerichte Algemene Bond van Werklieden en Burgers. Deze laatste had zich einde 1886 in de kijker gewerkt met de stichting van de Antisocialistische Katoenbewerdersbond. De auteur zoekt daarop naar de wortels van de Antisocialistische Werkliedenbond; bespreekt de werking van deze bond zelf, en haar moeizame strijd voor politieke autonomie. Met René Debryne wordt het Gentse syndikalisme op een nieuwe leest geschoeid, doch vooral na 1900 bleek ook het gebrek aan cohesie. Geïllustreerd.

85. *Honderd jaar christelijke vakbeweging 1886-1986*. S.l., s.d., 165 blz.

Deze terugblik op de geschiedenis van de kristelijke vakbeweging is onderverdeeld in drie grote periodes. De eerste behandelt van 1886 tot 1930 de geboorte van het kristelijk syndikalisme en de moeizame strijd om erkenning. De tweede periode, 1930-1950, spreekt over de verdere uitbouw van het A.C.V. Een derde periode behandelt de invloed van het kristelijk vakverbond in de moderne samenleving. Vooral in de vroegste periode is de rol van Gent in de geschiedenis van de kristelijke vakbeweging belangrijk, o.m. door de oprichting in 1886 van de Antisocialistische Katoenbewerdersbond, van de Antisocialistische Werkliedenbond in 1890 en van het Algemeen Secretariaat der Christelijke Beroepsverenigingen van België in 1904. Rijk geïllustreerd.

86. MAMPUYS J, *De propaganda van pater Rutten voor de christelijke vakbeweging 1900-1914*, in E. GERARD en J. MAMPUYS, (eds.), *Voor kerk en werk. Opstellen over de geschiedenis van de christelijke arbeidersbeweging 1886-1986*, Leuven, 1986, p. 105-135.

Vóór 1900 was er van een algemene beweging van het kristelijk syndikalisme nog geen sprake. Slechts enkele kleine vakverenigingen — een zwaartepunt lag hierbij in de Gentse textielindustrie — poogden de belangen van hun leden te verdedigen. Na 1900 constateert men een streven naar eenheid binnen de vakbeweging zelf en een ijveren voor erkenning binnen de katholieke gemeenschap. De grote promotoren hiervan waren pater Rutten en zijn in 1904 opgericht Algemeen Secretariaat der Christelijke Beroepsverenigingen, dat gevestigd was in de Holstraat te Gent. Vanuit Gent zou de dominikaan George (Ceslas) Rutten (° Dendermonde 1875) een jarenlange propagandaveldtocht starten die in vier punten kan samengevat worden :

- de oorzaken en gevolgen der sociale wantoestanden
 - waarom wij kristelijke vakverenigingen oprichten
 - over vooroordelen en misverstanden t.o.v. de kristelijke vakbeweging
 - doel en middelen ter versterking van de kristelijke vakbeweging
- Met bijlage: voornaamste publikaties van G.C. Rutten vóór 1914. Geïllustreerd.

87. MARTIN D., *De Rijksuniversiteit Gent tijdens de bezetting 1940-44. Leven met de vijand, (Uit het verleden van de R.U.G., Nr. 21)*, Gent, 1985, 176 blz.

Na mei 1940 was het aan alle Belgische universiteiten tot een snelle werkhervatting gekomen. Te Gent legden de academische autoriteiten zich zonder openlijk protest neer bij een aantal ingrepen (sommige waren onwettig) van de bezetter.

Het blijft de vraag of men reeds in 1940 inzag dat de bezetter aanstuurde op een totale hervorming van het Gentse en Belgische hoger onderwijs.

Collaborateurs en verzetslui vormden slechts een kleine minderheid. In 1942-43 kwam het tot felle reacties tegen de verplichte tewerkstelling van de studenten. Gent werd echter niet als één van de actieve centra van de Belgische weerstand beschouwd.

88. PAUWELS L., *Recht en plicht. Honderd jaar christelijk syndicalisme in de textiel, 1886-1986, (Gent-Leuven)*, 1986, 191 blz.

Op 18 december 1886 startten de Gentse textielbewerders te Gent met een nieuwe vakvereniging, die tot de Antisocialistische Katoenbewerdersbond werd gedoopt en waarvan Leo Bruggeman deel uitmaakte. Onder stimulans van de Algemene Bond van Werklieden en Burgers, die eerder in 1886 was gesticht en voor de theoretische onderbouw zorgde, zette deze bond zich af tegen de opkomst van het socialisme. De stichtingsdatum van de Antisocialistische Katoenbewerdersbond is niet enkel de aanzet van de Christelijke Textielcentrale, maar wordt ook beschouwd als het begin van de kristelijke vakbeweging. De syndikale werking van de eerste Gentse vakverenigingen met kristelijke inslag werd door René Debruyne zoveel mogelijk gecentraliseerd. Samen met pater Rutten, vanaf 1900 eveneens te Gent in de voorste linie, opende hij de weg naar een nationale kristelijke beroepscentrale. Het kwam tot een centraal verbond der Christelijke Textielbewerders, dat verder bevruchtend werkte voor de oprichting van een Algemeen Secretariaat der Christene Beroepsverenigingen (1904), en later voor het Algemeen Christelijk Vakverbond (1912).

Na 1918 zou Emiel Verheeke het Centraal Verbond uitbouwen tot de sterkste vakcentrale van het A.C.V. en een grote rol spelen bij de centralisatiebeweging binnen het A.C.V. De gedurfde hervor-

mingsplannen van Verheeke brachten hem echter in konflikt met de A.C.V.-top.

De syndikale akties van het Centraal Verbond, en later van de Christelijke Centrale der Textiel- en Kledingbewerkeren liepen over 't algemeen vrij gekoördineerd. De strijd tegen de vier getouwen o.l.v. Maurits Van Lierde, de krisisperiode van de jaren '30, het totstandkomen van het Textielplan werden gekenmerkt door een doorgebreven overleg tussen de sociale partners en de overheid.

Met noten, bronnen, bibliografie. Rijk geïllustreerd.

89. POELMAN R., *Pauselijke Zouaven uit de Oost-Oudburg*, in *De Oost-Oudburg. Jaarboek*, XXII, (1985), p. 5-27.

Na een algemene inleiding over het bronnenmateriaal betreffende de pauselijke zouaven, over de politieke toestand in de 19de eeuw, het waarom van de zouaven, hun rekrutering en het verloop van de door hen gevoerde strijd, volgt een korte biografische nota over een vijftiental zouaven. Met voetnotenapparaat.

90. VERMEULEN A.-M., *De huwelijksacten van de burgerlijke stand als bron voor de sociaal-economische geschiedschrijving. Beroepsoriëntatie en sociale homogamie in het 19de-eeuwse Gent*, in *HMGOG*, XXXIX, (1985), p. 203-222.

De burgerlijke stand werd opgericht door de Franse wet van 20 september 1792. De gegevens erin opgenomen bezitten na juiste methodische verwerking en interpretatie een belangrijke historische, zelfs historisch grensverleggende waarde. Op basis van zes jaarlijkse steekproeven in de Gentse huwelijksakten wordt gepeild naar de beroepsoriëntatie in het 19de-eeuwse Gent en naar de sociale homogamie. Uiteindelijk blijkt dat in Gent het maatschappelijk leven nog weinig flexibel was. Het sociaal immobilisme en isolement betekenden voor de elite een beveiliging van haar superioriteit, voor de lagere bevolkingsgroepen daarentegen was het de bevestiging van haar virtuele onmacht. Met kritisch apparaat en bijlagen.

Kerkgeschiedenis, kloosters

91. ASAERT G., *Abbaye de Baudelo à Sinaai-Waes puis à Gand*, in *Monasticon belge. Tome VII, Province de Flandre Orientale. Troisième volume*, (Nationaal Onderzoekscentrum voor Religieuze Geschiedenis), Luik, 1980, p. 239-269.

Het artikel bevat een overzicht van de bronnen, de literatuur, de ikonografie en de sigillografie, een historiek en biografieën van de abten van Boudelo.

92. BERINGS G., *Les patronages des saints dans la vallée de l'Escaut. Esquisse d'une méthode de recherche sur la christianisation*, in *Revue du Nord*, dl. LXIX, (1986), p. 433-453.

De namen van patroonheiligen van kerken zijn een interessante bron voor de geschiedenis van de kristianisatie. De methode die hierbij door de auteur ontwikkeld werd wordt beschreven aan de hand van drie patrocinia die alle ook voor Gent belangrijk zijn, nl. Sint-Pieter, Sint-Maarten en Sint-Amand.

93. BRANTEGEM C., *100 jaar Sint-Eligiuskerk. Wel en wee van onze parochie van 1844 tot 1984*, s.l., 1984, 102 blz.

Historiek van de Sint-Eligiusparochie te Gentbrugge, die in 1844 ontstond als afsplitsing van de algemenere Simon- en Judasparochie. Initiatiefnemer pastoor Henricus Bouckaert wenste met deze stichting de afgelegen Arsenaalwijk een eigen kerk te bezorgen. Geïllustreerd.

94. DAEM M., *De broederschap van St.-Jakob in Compostella te Gent*, in *Oostvlaamse Zanten*, LX, (1985), nr. 2, p. 63-74.

De broederschap werd gesticht om de pelgrims naar het vermeende graf van Sint-Jakob in Santiago de Compostella (Spanje) bij hun doortocht te Gent bij te staan. Hiervoor stond een hospitaal ter beschikking aan het Nieuwland, het Sint-Jakobshospitaal. Op het einde van de 15de eeuw werd de broederschap van het hospitaal naar de Sint-Jakobskerk overgebracht en nog een eeuw later blijkt ze opgeheven te zijn. Met illustraties.

95. DAEM M., *Het mirakelboek van het St.-Jakobsgodshuis te Gent. Pelgrims uit Vlaanderen en Brabant*, in *Oostvlaamse Zanten*, LXI, (1986), nr. 2, p. 107-113.

In het archief van het godshuis St.-Jakobs te Gent (S.A.G.) bevindt zich in handschrift een mirakelboek van vier folio's. De eerste twee folio's zijn gewijd aan het verlenen van aflaten. Een inleidend gedeelte van het manuscript verhaalt verder hoe en wanneer een kruis in het godshuis geraakte en mirakelen gebeurden.

96. DECORTE J., (ed.), *Henrici de Gandavo Quodlibet XIII, (Ancient and Medieval Philosophy. De Wulf-Mansion Centre series 2)*, Leuven, 1985, LXXXIII + 265 blz.

Hendrik was vermoedelijk van Gentse afkomst. Hij bezette tijdens de 13de eeuw een leerstoel in de godgeleerdheid aan de universiteit van Parijs en was ook aartsdiaken, eerst in Brugge en nadien in Doornik. Het „Quodlibet XIII” bevat zijn standpunt in verband

met een biechtprivilege dat door de paus aan de bedelorden was toegekend. De tekstuitgave vormt het 18de deel van de „Opera Omnia” van de wijsgeer. Met voorwoord, inleiding en tafels. Geïllustreerd.

97. DE GRAUWE J., *Historia Cartusiana Belgica, (Analecta Cartusiana 51)*, Salzburg, 1985, 278 blz.

Alle kartuizerkloosters die ooit bestaan hebben op Belgisch grondgebied worden beschreven. Van elk klooster worden kort behandeld: de benaming, de geschiedenis, de overgeleverde archieven, de bibliografie, de kloosterbibliotheek en de monniken-schrijvers, de kunstwerken en wat nu nog visueel overblijft. Het Gentse kartuizerklooster (p. 126-146) was van 1328 tot 1578 op Rooigem gelegen en nadien op Meerhem. Met inleiding, persoonsnamenindex en illustraties.

98. DE JONG A.P., (red.), *Het edele huis. Korte geschiedenis van de instellingen van de congregatie van de zusters van liefde aan de Sint-Lievenspoortstraat te Gent, (Hoger Instituut voor Paramedische Beroepen, v.z.w. congregatie zusters van liefde J.M.)*, Gent, 1983, 125 blz.

In 1844 richtten de zusters van liefde in de Theresianenstraat een tehuis op voor berouwvolle jonge vrouwen; ook oudere dames en werkloze dienstmeiden werden opgenomen. Weldra bleek het gebouw te klein en de gemeenschap bezette van 1877 af een tweede complex in de Sint-Lievenspoortstraat. De zusters breidden hun werkzaamheden nog uit en legden zich toe op het onderwijs en de opvoeding van zowel valide als mindervalide meisjes. Thans zijn in de Sint-Lievenspoortstraat het Hoger Instituut voor Paramedische Beroepen, Klankvreugde, het Revalidatiecentrum, het Medisch-Pedagogisch Instituut en Kindervreugde gevestigd. Met voorwoord, bibliografie, inleiding, bijlagen en illustraties.

99. DE PUE J.P., *Geschiedenis Groot Begijnhof Sint Elisabeth Gent en Sint-Amandsberg, (De paters dominicanen v.z.w.)*, Leuven, 1984, 61 blz.

De brochure schetst het ontstaan van het Groot Begijnhof in de 13de eeuw en de inrichting ervan. Hoofdstukken werden ook gewijd aan biografieën van de begijntjes Matteken, Nicolae Nieuwland en Theresia Verhaeghe, aan de betekenis van de dominicanen voor het begijnhof en aan de moeilijkheden en de uiteindelijke verhuis naar Sint-Amandsberg in 1874. Met inleiding, bibliografie en bijlagen. Geïllustreerd.

100. DE VOS A., *Abbaye d'Aurea Cella à Doornzele, puis à Gand*, in *Monasticon belge. Tome VII, Province de Flandre Orientale. Troisième volume, (Nationaal Onderzoekscentrum voor Religieuze Geschiedenis)*, Luik, 1980, p. 287-306.

In het begin van de 13de eeuw vestigden benediktinessen uit de abdij van Gistel zich te Doornzele (Evergem). Ze wensten zich in de eenzaamheid terug te trekken onder een strengere kloosterregel. De gemeenschap werd opgenomen in de cisterciënzerorde. Na de herovering van Gent door Farnese in 1584 werd de abdij uit veiligheidsoverwegingen naar Gent overgebracht. De monialen verstrekten er onderwijs aan meisjes van goeden huize. In 1796 werd de abdij opgeheven. Het artikel brengt een bespreking van de beschikbare bronnen, de literatuur en de ikonografie, en een historiek en biografieën van de opeenvolgende abdisen.

101. DE VOS A., *Prieuré de Notre-Dame ten Hove à Waarschoot, plus tard à Gand*, in *Monasticon belge. Tome VII, Province de Flandre Orientale. Troisième volume, (Nationaal Onderzoekscentrum voor Religieuze Geschiedenis)*, Luik, 1980, p. 271-286.

De priorij werd in 1444 met de goedkeuring van de bisschop van Doornik door Simoen uten Hove te Waarschoot gesticht. De eerste gemeenschap bestond uit zeven monniken van Warmond (Nederland), die behoorden tot de cisterciënzerorde. Van 1662 af en tot haar afschaffing in 1796 was de priorij in Gent gevestigd. Met een overzicht van het bronnenmateriaal, de literatuur, de priorijbibliotheek en de ikonografie, en met een historiek en biografieën van de priors.

102. D'HUYS B., *Gent en zijn begijnhoven: een 750-jarig huwelijk*, in *Toerisme in Oost-Vlaanderen*, jg. 33, (1984), nr. 4, p. 99-106.

Korte historiek van de Gentse begijnhoven: het St.-Elisabethbegijnhof (sinds de verhuis van 1874 Groot Begijnhof Sint-Elisabeth te Sint-Amandsberg), het Begijnhof Onze-Lieve-Vrouw ter Hooie en het Sint-Aubertusbegijnhof. Met illustraties.

103. FORTIE L., *50 jaar H. Hartkerk te Kolegem, (Heemkundige Kring Marka)*, 1986, 8 blz.

Korte historiek van de in 1936 ingewijde kerk op Kolegem (Maria-kerke). Met illustraties.

104. GOOSSENS J., P. TRIO en E. VAN MINGROOT, *Prieuré de Sainte-Agnès à Gand*, in *Monasticon belge. Tome VII, Province de Flandre Orientale. Quatrième volume, (Nationaal Onderzoekscentrum voor Religieuze Geschiedenis)*, Luik, 1984, p. 799-828.

In 1435 vestigden zich enige religieuzen uit het klooster Sion van Oudenaarde te Gent. De gemeenschap werd op 10 juli 1454 een besloten klooster volgens de regel van Sint-Augustinus. In 1545 openden de zusters op de Gansdries een kostschool voor meisjes van goeden huize. In 1783 werd het klooster gesloten. Bevat een overzicht van de bronnen, de literatuur, de kloosterbibliotheek, de ikonografie, de sigillografie en epigrafie, een historische nota en biografieën van de priorinnen.

105. GYSSELING M., *De oudste statuten van het Groot Begijnhof*, in *Heemkundige Kring de Oost-Oudburg v.z.w. Jaarboek*, XXI (1984), p. 2-20.

Uitgave van de oudste statuten en het bijvoegsel uit 1354 van het Groot Begijnhof Sint-Elisabeth. De statuten zijn te dateren tussen 1322 en 1346. De uitgever transcribeerde de originele middelnederlandse tekst en geeft ook een vertaling. Met illustratie.

106. *Het uitzicht van het Oud Begijnhof van Sint-Elisabeth te Gent door de eeuwen heen. Tentoonstelling*, (Stad Gent. Dienstencentrum „ten Hove”), Gent, 1984, 25 blz.

Tentoonstelling van grafische documenten waarop het begijnhof als geheel voorgesteld is. Met woord vooraf door schepen G. BRACKE, inleidend artikel van C. VANDENBUSSCHE en lijst van negentien tentoongestelde fotoreproducties. Geïllustreerd.

107. HOUTMAN E., *Abbaye de Groenenbriel à Gand*, in *Monasticon belge. Tome VII, Province de Flandre Orientale. Quatrième volume*, (Nationaal Onderzoekscentrum voor Religieuze Geschiedenis), Luik, 1984, p. 731-747.

Simon de Mirabello stichtte een klooster in zijn kasteel Ten Walle in 1341. De stichting kwam echter niet van de grond tot in 1370. Door toedoen van de abten van de Sint-Pieters- en Sint-Baafsabdijen werd toen een nieuw klooster opgericht aan de Groenenbriel, bevolkt met monialen uit de viktorinnenabdij van Mechelen. In 1578 werden de gebouwen in beslag genomen door de kalvinisten, die er een latijnse school in onderbrachten. Na de religietroebeelen keerden de zusters terug en verbleven in de herstelde abdij tot in 1796. Het artikel bevat een overzicht van de bronnen, de literatuur, de sigillografie en de ikonografie, een historiek en biografieën van de abdisen.

108. NUYTTENS M., *Abbaye d'Oosteeklo*, in *Monasticon belge. Tome VII, Province de Flandre Orientale. Troisième volume*, (Nationaal Onderzoekscentrum voor Religieuze Geschiedenis), Luik, 1980, p. 437-446.

Rond 1228 werd een eerder gestichte religieuze vrouwengemeenschap uit Oosteeklo opgenomen in de orde van Cîteaux. Sinds 1585 verbleven de monialen te Gent. De abdij werd in 1796 opgeheven. Overzicht van bronnen, literatuur, ikonografie, sigillografie en epigrafie. Met een historische nota en biografieën van de abdisen.

109. NUYTENS M., *Abbaye de ter Hagen à Axel, Merelbeke et Gand, in Monasticon belge. Tome VII, Province de Flandre Orientale. Troisième volume, (Nationaal Onderzoekscentrum voor Religieuze Geschiedenis)*, Luik, 1980, p. 461-471.

Omstreeks 1230 werd een gemeenschap van vrome vrouwen gevormd nabij Axel (Nederland). Ze werd geïncorporeerd in de orde van Cîteaux. Wegens dijkbreuken en overstromingen werd de abdij in de 13de eeuw tijdelijk naar Merelbeke overgebracht. Van 1586 tot 1796 verbleven de monialen te Gent. Bevat een bespreking van bronnen, literatuur, ikonografie, sigillografie, heraldiek en epigrafie en een historische nota en biografieën van de abdisen.

110. NUYTENS M., *Prieuré de Sainte-Marguerite dit Bethléhem à Deinze, puis à Gand, in Monasticon belge. Tome VII, Province de Flandre Orientale. Quatrième volume, (Nationaal Onderzoekscentrum voor Religieuze Geschiedenis)*, Luik, 1984, p. 845-858.

Het verlaten begijnhof van Deinze werd in 1423-1424 ingenomen door enige religieuze vrouwen. Sinds 1456 vormden ze er een besloten gemeenschap volgens de regel van Sint-Augustinus. Na de 16de eeuwse godsdiensttroebelen werd de priorij naar Gent overgebracht. De zusters openden er een kostschool. Het klooster werd in 1796 definitief afgeschaft. Overzicht van bronnen, literatuur, kloosterbibliotheek, ikonografie en sigillografie, en met een historiek en biografieën van de opeenvolgende priorinnen.

111. *Sint-Pauluskerk Gent 1931-1981. Jubelboek*, s.l., s.d., 166 blz.

In 1902 ontstond officieel de Sint-Paulusparochie. De kern ervan was de druk bevolkte Kortrijksesteenweg. Op 19 maart 1905 werd een houten noodkerk in gebruik genomen. Pas in 1931 kon ze vervangen worden door de huidige stenen Sint-Pauluskerk. Het boek beschrijft ook het parochiaal leven tot op vandaag. Met ten geleide van pastoor E. VAN DEN DAELE, het verslag van de academische zitting van 20 september 1981 en illustraties.

112. STEEGHERS W., *Overleden begijntjes en personen van het Klein Begijnhof Onze-Lieve-Vrouw ter Hooie te Gent, afkomstig uit het Land van Dendermonde 1673-1796, in De V.V.F. in het Land van Dendermonde*, jg. 4, (1986), nr. 2, p. 5-6.

Lijst van vijftien begijntjes en twee juffrouwen overleden in het Klein Begijnhof.

113. STEEGHERS W., *Overleden begijntjes van het Groot Begijnhof Sint-Elisabeth te Gent, uit de gemeenten van Scheldeveld (1701-1796)*, in *Heemkring Scheldeveld*, XV, (1986), p. 123-125.

Geïllustreerd.

114. STEEGHERS W., *Overleden begijntjes en personen van het Klein Begijnhof Onze-Lieve-Vrouw ter Hooie te Gent, afkomstig uit het Land van Waas 1673-1736*, in *V.V.F.-kroniek van het Land van Waas*, XIV, (1986), nr. 1, p. 2-3.
115. STEEGHERS W., *Overleden begijntjes en een persoon van het Klein Begijnhof Onze-Lieve-Vrouw ter Hooie te Gent, afkomstig van Brugge*, in *V.V.F.-krant - afdeling Brugge*, XVIII, (1986), nr. 3, p. 22.
116. VAN ACKER G., *Abbaye de la Byloke à Gand*, in *Monasticon belge. Tome VII, Province de Flandre Orientale. Troisième volume, (Nationaal Onderzoekscentrum voor Religieuze Geschiedenis)*, Luik, 1980, p. 329-353.

Kort na 1200 richtten de uten Hove's in Onderbergen het Onze-Lieve-Vrouwhospitaal op. Om de hospitaalgoederen te beheren werd in 1215 de abdij Onze-Lieve-Vrouw ten Bos in Lokeren gesticht. In 1228 verhuisde het hospitaal naar Ekkergem. Het beheer over het nieuwe hospitaal werd toevertrouwd aan een nu vanuit Lokeren opgerichte cisterciënzerinnenabdij „Portus Beatae Mariae”. Konkreet oefende de abdij op Ekkergem toezicht uit over de ziekenzorg in het Bijlokehospitaal. Met bespreking van het bronnenmateriaal, de literatuur, de sigillografie, de ikonografie, de epigrafie en de heraldiek, en met een historiek en biografieën van de abdisen.

117. VAN DER LAAN P.H., *Gereformeerde predikanten „ten Predickbeeren” 1580-1584, (Gereformeerd Kerkcentrum te Gent)*, Gent, 1984, 40 blz.

Brochure samengesteld bij de herdenking van de sluiting van de kalvinistenschool, die tussen 1580 en 1584 ondergebracht was in het Gentse predikherenklooster. Met voorwoord, literatuuropgave en illustraties.

118. VANDERMEERSCH P., (ed.), *Psychiatrie, godsdienst en gezag. De ontstaansgeschiedenis van de psychiatrie in België als paradigma, (Levensbeschouwing en geestelijke gezondheid, I)*, Leuven-Amersfoort, 1984, XVI + 297 blz.

Bundel van artikels in verband met de historische ontwikkeling van de psychiatrie in België (1800-1850) en de levensbeschouwelijke achtergronden ervan. Interessant voor Gent zijn: A. LIEGEOIS, *Triest, Guislain en de broeders en zusters van liefde* (p. 171-195) en ID., *De activiteiten van andere religieuze congregaties* (p. 205-218). Met voor- en nawoord.

119. VANMALDEGHEM A., *Geschiedenis van de congregatie O.-L.-Vrouw Visitatie Gent 1669-1984*, s.l., 1984, 264 blz.

De kongregatie werd in Gent op het einde van de 17de eeuw gesticht. De religieuzen werden naar hun patroonheilige Franciscus van Sales Sales-zusters genoemd. Hun aandacht ging vooral uit naar de opvoeding van arme kinderen. De Saletschool was achtereenvolgens in de Hoofdkerkstraat, op de Brabantdam en in de Onderstraat gelegen. Van de 19de eeuw af behoorden het klooster en de school tot de Visitatieorde. Met bijlagen en bibliografie.

120. VAN MINGROOT E., *Prieuré de Galilée à Gand*, in *Monasticon belge. Tome VII, Province de Flandre Orientale. Quatrième volume, (Nationaal Onderzoekscentrum voor Religieuze Geschiedenis)*, Luik, 1984, p. 761-794.

Jan Eggaert, heer van Purmerend en Spaarnland, schonk in 1431 zijn huis in Gent om er een klooster van reguliere kanunnikessen van Sint-Augustinus op te richten. Tussen 1578 en 1584 vluchtten de zusters tijdelijk voor de kalvinisten. De priorij werd in 1783 opgeheven en de gebouwen ter beschikking gesteld van de ursulinen. Met bespreking van de bronnen, de literatuur, de priorijbibliotheek, de ikonografie, de heraldiek, de sigillografie en de epigrafie, en een korte historiek en biografieën van de priorinnen.

121. VAN SIMAEY C., *Prieuré de Sainte-Barbe dit Joris Vrancx à Gand*, in *Monasticon belge. Tome VII, Province de Flandre Orientale. Quatrième volume, (Nationaal Onderzoekscentrum voor Religieuze Geschiedenis)*, Luik, 1984, p. 829-844.

Joris Vrancx stelde een woning in de Savaanstraat ter beschikking van enige religieuzen, die in 1455 de regel van Sint-Augustinus aannamen. De zusters verstrekten onderwijs aan meisjes. In 1796 werd hun gemeenschap definitief ontbonden. Met bespreking van bronnen, literatuur, kloosterbibliotheek, ikonografie, sigillografie en epigrafie en met een korte historische nota en biografieën van de priorinnen.

122. VLEESCHOUWERS C., *Abbaye de Notre-Dame-au-Bois à Lokeren, puis de Nieuwenbos à Heusden et ensuite à Gand*, in *Monasticon belge. Tome VII, Province de Flandre Orientale. Troisième volume,*

(*Nationaal Onderzoekscentrum voor Religieuze Geschiedenis*), Luik, 1980, p. 379-436.

De abdij werd in 1215 te Lokeren opgericht om het patrimonium van het Onze-Lieve-Vrouwhospitaal in Onderbergen te beheren. Nog hetzelfde jaar werd ze opgenomen in de orde van Cîteaux. In 1234 werd het beheer over het Gentse hospitaal overgedragen aan de Bijlokeabdij. De Lokerse gemeenschap verhuisde in 1246 naar Heusden en in 1584 naar Gent. In 1796 werd ze opgeheven. Met een overzicht van de bestaande bronnen, de literatuur, de ikonografie, de architecturale resten, de epigrafie, heraldiek en sigillografie en met een historiek en biografieën van de abdisen.

123. *Werken van barmhartigheid. 650 jaar Alexianen in de Zuidelijke Nederlanden. Tentoonstelling*, Leuven, 1985, 367 blz.

De tentoonstelling en de bijhorende katalogus willen een volledig overzicht geven van de historische en artistieke rijkdom van deze 650 jaar oude karitatieve kloosterorde. Niet alleen wordt de alexianenorde in het algemeen behandeld, maar ook de verschillende kloosters komen aan bod. Het Gentse klooster (p. 72-76) was nabij de huidige Oude Houtlei gelegen. Met een ten geleide van G.E. DE-WILDE, een verantwoording, bijlage en een register van persoonsnamen. Geïllustreerd.

124. WEYNS N.J., *Abbaye de Tronchiennes, in Monasticon belge. Tome VII, Province de Flandre Orientale. Troisième volume, (Nationaal Onderzoekscentrum voor Religieuze Geschiedenis)*, Luik, 1980, p. 537-567.

In 1138 werd de augustinessenabdij van Zalegem naar Drongen overgebracht. De kanunniken namen er de premonstratenzerregel aan. Na de 16de eeuwse godsdiensttroebelen weken de monniken uit naar Gent. In 1609 kwamen de vernielde goederen terug in hun bezit. De gebouwen werden hersteld en in 1698 verhuisde de gemeenschap van Gent opnieuw naar Drongen. In 1796 werd de abdij afgeschaft. Met een overzicht van de bronnen, de literatuur, de abdijsbibliotheek, de sigillografie, de heraldiek en de ikonografie, en met een historische nota en biografieën van de abten.

125. *Zusters kindsheid Jesu 1835-1985, s.l., 1985, 101 blz.*

Kanunnik Triest stichtte in 1835 de orde. Hij gaf de religieuzen als opdracht mee de vondelingen en verlaten kinderen in het hospitaal van Sint-Jan in d'Olie te verzorgen. De zusters dienden in 1862 echter het hospitaal te verlaten. Ze vestigden zich achtereenvolgens in een huis aan de Kraanlei (1868) en in de Nederpolder (1872). Van 1840 af breidde de kloosterorde haar activiteiten uit. Ze legde zich toe

op de bejaardenzorg, het onderwijs en de ziekenverpleging. Er kwamen ook bijhuizen over gans Vlaanderen en in Zaïre. Met woord vooraf, ten geleide van M.L. DE MEY, bibliografie en illustraties.

Industriële archeologie, scriptophilie

126. BAUTERS P., *Het Oostvlaams molenbestand in 1986*, (Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen. Bijdragen. Nieuwe Reeks. Nr. 25), Gent, 1986, 174 blz.

Voor Gent de bespreking van de molenromp Moleneinde en de molenromp Nokerstraat te Desteldonk ; de molenromp Hoosmolen te Drogen en de bovenkruierwindmolen te Zwijnaarde. Geïllustreerd.

127. DE HERDT R., *1976-1986, 10 jaar Museum voor Industriële Archeologie en Textiel. Overzicht ter gelegenheid van de tentoonstelling „Industriële Archeologie in België”, gehouden in de Sint-Pietersabdij te Gent, van 8.11.86 tot 18.1.87*, in *V.I.A.T.-Kontaktblad*, 20, (1986), nr. 3, p. 1-13. Geïllustreerd.

128. DE KEUKELEIRE E., *Historisch overzicht van de Gentse tramwegen (1897-1934)*, (Gent, 1985), 156 blz.

Dit overzicht, kronologisch gerangschikt, werd samengesteld uit berichten verschenen in de kranten „Het Volk”, „De Gentenaar” en „De Gazette van Gent”, aangevuld met uittreksels uit verslagen van de Gentse gemeenteraadszittingen, koninklijke besluiten en M.I.V.G.-informatie. Geïllustreerd. Een afzonderlijk boekdeel bevat de bijlagen en verscheen onder de titel : *Bijlage bij het Historisch Overzicht van de Gentse Tramwegen*.

Deze bijlage omvat een keuze van 200 berichten en anekdoten (93 blz.).

129. DETREMMERIE A. en G. DESEYN, *'t Is voor de bakker. De mechanisering van de brood- en banketbakkerij*, (Stad Gent. Dienst voor Culturele Zaken. Museum voor Industriële Archeologie en Textiel), Gent, 1986, 168 blz.

Het hoofdstuk *Van broodfraude naar politieke broodnijd* handelt over de evolutie van het bakkerijwezen te Gent, van de nering tot de grootbakkerijen in de vrije markteconomie, waarbij ook de bakkerskoöperatieven en de strijd die deze voerden bij het inpalmen van de arbeiders aan bod komen. In de traditie van het M.I.A.T. vindt men in het hoofdstuk *Werken en leven in de brood- en banketbakkerij* de schriftelijke neerslag van een zevental interviews, afgenomen bij vijf brood- en banketbakkers, een peperkoekbakker en een beheerder van een pralinebedrijf, allen uit Gent of omgeving. Met beknopte bibliografie. Rijk geïllustreerd.

130. DESEYN G., *Omtrent werkloosheid en armoede tussen 1740 en 1850*, in *Tijdschrift voor Geschiedenis van Techniek en Industriële Cultuur*, jg. 4, (1986), nr. 3, p. 63-67.

Bondige situering van werkloosheid en armoede. Voetnoten. Geïllustreerd.

131. DESEYN G. en G. VERHEEKE, *Inleiding*, in *Tijdschrift voor Geschiedenis van Techniek en Industriële Cultuur*, jg. 4, (1986), nr. 3, p. 3-13.

Inleiding op de vroege katoenindustrie in Gent, waarbij gewezen wordt op de rol van Joos Clemmen en de ingebruikname van de eerste katoenverwerkingsmachines. Geïllustreerd. Met bibliografie.

132. GEVAERT C., *Lima te Latem*, in *G.O.V. Herant*, jg. 21, (1986), nr. 1, 3 blz.

133. LEVIS E., *Het stapelhuis aan het Handelsdok*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nr. 2, p. 64-85.

Op 1 juli 1844 werd door koning Leopold I de eerste steen gelegd van het „Algemeen Entrepôt van Vrije Wederuitvoering”. Het truweel dat de vorst gebruikte wordt nog steeds bewaard in het Bijlokemuseum. Het gebouw was ontworpen door architect Roelandt. In 1856 werd de spoorlijn die dit stapelhuis met het staatsstation verbond, opengesteld. In 1857 werd de eerste kraan aan het Dok opgericht. In 1919 zou het gebouw in vlammen opgaan, doch het werd heropgericht in 1921 naar de plannen van Julius Van Volden door de ondernemers Van Kerkhove & Gilson uit Gent. Met voetnoten. Geïllustreerd.

134. *Nen Bruudoorlog*, (Gent, 1986), z.p.

In 1874 begon een socialistische samenwerkende bakkerij de „Vrije Bakkers” brood te bakken. Toen deze oorspronkelijke socialistische koöperatieve meer en meer een neutraliteitsprincipe ging huldigen, scheurden een 150 socialistische militanten zich af en stichtten in 1880 een eigen maatschappij „Vooruit nr. 1”.

In 1887 werd onder impuls van de hogere klerikale burgerij ook „Het Volksbelang” opgericht. Een andere konkurrent van „Vooruit nr. 1” was „Het Volk”, waarvan het bakkerssyndikaat vanaf 1894 een „Antisocialistische bakkerij” uitbaatte. De konkurrentiestrijd onder de Gentse koöperatieven werd tussen 1880-1895 gevoerd met een echt plakatenoorlog, waarvan in deze brochure een evokatie wordt gegeven. Geïllustreerd.

135. VAN DE WIELE J., *Bier en brouwerijen in het historische Gent. (Gentse Vereniging voor Industriële Archeologie en Textiel)*, Gent, 1986, 28 blz.

In deze brochure, geschreven als begeleiding bij een V.I.A.T.-wandeling, wordt een overzicht gegeven van de geschiedenis van de brouwnijverheid te Gent. In het kort wordt ingegaan op de gebruikte technieken. Een lijst van de nog bewaarde brouwerijgebouwen, de kloosterbrouwerijgebouwen en neringhuizen van de brouwersgilde waarvan nog resten bewaard bleven, sluit deze historiek af. Geïllustreerd.

136. VAN GENECHTEN G., G. CONVENTS en E. MUYLLAERT, *Kermis. Het spiegelpaleis van het volk, (Stad Gent. Dienst voor Culturele Zaken. Museum voor Industriële Archeologie en Textiel)*, Gent-Leuven, 1986, 207 blz.

Inhoudelijk steunt een belangrijk deel van de catalogus op Gentse gegevens. Dit geldt zeker voor het eerste hoofdstuk van de hand van Guido VAN GENECHTEN onder de titel *De Gentse Foor. Het verhaal van enkele foorreizigers en hun merkwaaardige attracties*. Doch ook het tweede hoofdstuk door Guido CONVENTS onder de titel *Van spel tot amusementsprodukt. Een poging tot het situeren van de kermisfoor in een industrialiserende maatschappij (tot 1940)* bevat heel wat gegevens over Gent. Van p. 43 tot 45 vindt men een kaderartikel: *Halfvastenfoor en zomerkermis te Gent*. Hoe belangrijk Gent was in het leven van de foorkramers komt overigens duidelijk tot uiting in het laatste hoofdstuk *Vertellen van vroeger*. Tien interviews met *oud-foorreizigers* door Guido VAN GENECHTEN. Van de tien interviews werden er negen afgenomen bij foorreizigers die in Gent of omgeving wonen. Opnieuw levert het M.I.A.T. hier een waardevolle bijdrage aan de mondelinge geschiedenis. Rijk geïllustreerd.

137. VIAENE P. en R. DE HERDT, *Industriële Archeologie in België, (Stad Gent. Dienst voor Culturele Zaken. Museum voor Industriële Archeologie en Textiel)*, Gent, 1986, 416 blz.

Dit naslagwerk en gebruikboek, horend bij de gelijknamige tentoonstelling in het Centrum voor Kunst en Cultuur te Gent (7 nov. '86 - 18 jan. '87), bevat de vermelding van 2.500 industrieel-archeologische sites verspreid over België; 159 daarvan zijn op het grondgebied van Gent gelegen. Ze worden besproken door P. VIAENE. Het boek kwam tot stand ter gelegenheid van het bestaan van tien jaar M.I.A.T. waarvan R. DE HERDT onder de titel *Het Museum voor Industriële Archeologie en Textiel* een werkingsoverzicht brengt. Met bibliografie. Zeer rijk geïllustreerd.

Bij dit handboek hoort ook een kaartenmap, uitgegeven door P. VIAENE onder de titel *Industriële Archeologie in België. Industriel-archeologische Kaart van België*. De map bevat 15 kaarten, waaronder één van Gent.

Gebouwen, monumenten, stadsbeeld

138. ADRIAENSSEN F., *Het Zollikofer-De Vigneplan en de Compagnie Immobilière*, in *Tijdschrift voor Geschiedenis van Techniek en Industriële Cultuur*, jg. 4, (1986), nr. 1/2, p. 1-83.

Het doel van het onderzoek is te peilen naar de krachten die bij het totstandkomen van een 19de-eeuwse wijk een rol gespeeld hebben. In concreto gaat het over de aanleg van de as Vlaanderenstraat, Henegouwenstraat en Limburgstraat als verbinding tussen het Zuidstation en de oude stadskern. Het uitvoerig artikel omvat vijf hoofdaspekten. Een eerste geeft een beknopt overzicht van de Haussmanniaanse principes; een tweede aspect schetst het profiel van de Nederscheldewijk vóór de sanering; een derde deel geeft een overzicht van de ruimtelijke oplossingen die over een periode van twintig jaar naar voren werden gebracht, waarbij een ruime aandacht voor het falen van pre-Haussmanniaanse projecten; een vierde hoofdstuk behandelt de principes, reacties en de voltooiing van het Zollikoferprogramma; het vijfde deel schetst de gevolgen van het gerealiseerd urbanisatieproject. Met tabellen en uitgebreid kritisch apparaat. Rijk geïllustreerd.

139. BAILLIEUL B. en M. DAEM, *Het Hotel d'Hane-Steenhuysse te Gent*, in *HMGOG*, XXXIX, (1985), p. 173-201.

Het Hotel d'Hane-Steenhuysse in de Veldstraat te Gent wordt historisch gesitueerd in het milieu waarin het gebouw ontstaan is. Vooral de huizen en panden in de Veldstraat 45-59 komen ter sprake, meer in het bijzonder: Hotel Schamp-Hof van Lovendegem; Huis Cokenetrijs; De Belle; De Clopstege; Derde Orde Veldstraat; Godshuis Derde Orde; De Derde Ordesteeg; De Bonte Leeuw.

Uit de aangehaalde gegevens blijkt dat het Hotel d'Hane-Steenhuysse gebouwd werd op oudere woningen. De geschiedenis van het hotel wordt gesitueerd vanaf 1628. De gevel van het gebouw dateert uit 1768. De auteurs gaan tevens in 't kort in op de huidige bestemming van het gebouw. Kritisch apparaat. Met bijlagen en illustraties.

140. DECAVELE J., *Honderd jaar geleden. Gentse feesten op de Vrijdagmarkt?*, in *Toerisme in Oost-Vlaanderen*, jg. 35, (1986), nr. 2, p. 31-35.

Rond de eeuwwisseling stelden enige Gentse kunstkenners plannen voor om de Vrijdagmarkt naar het voorbeeld van de Grote Markt te Brussel te restaureren in de oorspronkelijke renaissancestijl. Na het eerste enthousiasme raakte het project in de vergetelheid, eerst door het protest van enige gemeenteraadsleden en nadien door het optrekken van het eclectische „Ons Huis” naar de plannen van architect Ferdinand Dierkens. Geïllustreerd.

141. *De Dulle Griete*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nr. 1, p. 28-29.

Weergave van de fiche die door Hermann VAN DUYSE voor de *Inventaire Archéologique - Fiche nr. 15* werd opgesteld onder de rubriek *Wapens - Klein Plaatsje genoemd Wanckins Aerde bij de Vrijdagmarkt - XVe eeuw*.

Dulle Griete is de naam van een grote bombarde die zich op de Vrijdagmarkt bevindt. Men veronderstelt dat ze zou gediend hebben bij de belegering van Oudenaarde in 1452 en met het ander oorlogsmateriaal dat opgesteld stond voor de stad, zou achtergelaten zijn door de Gentenaars toen Filips de Goede de stad ter hulp snelde. Geïllustreerd.

142. *De gevel van het Lakenmetershuis (Inventaire Archéologique)*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nr. 3, p. 137-138.

Nederlandse versie van het artikel dat op 30 april 1904 door Prosper CLAEYS in het Frans werd gepubliceerd in de rubriek „Burgerlijke Bouwwerken - Vrijdagmarkt - XVIIIe eeuw (1771-1772)”. Geïllustreerd.

143. *De grote klok van het belfort (Inventaire Archéologique - Fiche Nr. 48)*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nr. 6, p. 318-320.

Weergave in het Nederlands van de fiche die Ernest LACQUET op 17 oktober 1897 opstelde in het Frans over de grote klok van het Belfort in de rubriek „Muziekinstrumenten - Gemeentelijk Belfort - XVIIe eeuw (1660)”.

Het betreft hier de grootste van de zogenaamde „Triumphanten”, gegoten in 1660. Geïllustreerd.

144. DESEYN G., *Krantenkiosken. Relicten van een turbulente 'Belle Epoque'* in *Stadsarcheologie*, jg. 8, (1984), nr. 1, p. 52-68.

Overzicht van de geschiedenis van de krantenkiosken in Gent op het einde van de 19de en de eerste helft van de 20ste eeuw.

145. DE PERMENTIER C., *Het Justitiepaleis te Gent*, in *G.O.V. Heraut*, jg. 21, (1986), nr. 6, 4 blz.

146. DESPRETZ A., *Kanttekeningen bij grafmonumenten van Jules van Biesbroeck jr.*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nr. 3, p. 126-136.

Jules van Biesbroeck jr. (1873 - 1965) vervaardigde zeven grafmonumenten. Drie waren voor prominenten van de socialistische beweging (de Brusselaar Jan Volders en de Gentenaars Edmond Van Beveren en Jan Foucaert) ; twee voor collega's kunstenaars (Charles Van Loo ; Theodoor en Jozef Vermeulen) en twee voor buitenlandse aristokraten (voor Lady Smith te Lincoln en voor mevrouw Coudoglu te San Remo).

In dit artikel wordt vooral ingegaan op het monument voor Jan Volders (te Evere), waar ook George Minne bij betrokken was. Geïllustreerd. Met voetnoten.

147. DESPRETZ A., *Kanttekeningen bij grafmonumenten van Jules van Biesbroeck jr.*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nr. 4, p. 201-217.

De auteur bespreekt de ontstaansgeschiedenis van het grafmonument voor de socialist Edmond van Beveren (1852-1897). De definitieve versie van het monument werd in 1905 op de Westerbegraafplaats ingehuldigd. Geïllustreerd.

148. DESPRETZ A., *Kanttekeningen bij grafmonumenten van Jules van Biesbroeck jr.*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nr. 5, p. 257-277.

Historiek van de grafmonumenten op de Westerbegraafplaats voor de socialistische voorman Jan Foucaert (1850-1910), de kunstfotograaf en schilder Charles Joseph van Loo (1846-1904) en de schildersfamilie Vermeulen. Alle monumenten werden ontworpen door Jules van Biesbroeck jr. Geïllustreerd.

149. DESPRETZ A., *Wel en wee van „Pietje Bluu”, de „Geketende Prometheus” van Lodewijk van Biesbroeck*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nr. 6, p. 333-347.

Na een biografische inleiding op het leven van Lodewijk Pieter van Biesbroeck wordt de geschiedenis van het beeld „Geboeide Prometheus” geschetst. Geïllustreerd.

150. *De trap van het gewezen klooster der geschoeide carmeliëten*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nr. 5, p. 255-256.

Vertaling van de fiche uit de *Inventaire archéologique* door H. VAN DUYSE. Met illustratie.

151. DEVOS P., A. DE KEGEL en L. ROBIJNS, *Beschermede monumenten, landschappen, stadsgezichten en dorpsgezichten*, in *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen*, jg. 38, (1984), p. 143-174.

In 1984 werden in de Provincie Oost-Vlaanderen bij Koninklijk Besluit tien monumenten beschermd, evenals zeven stads- en dorpsgezichten en drie landschappen.

Te Gent de bescherming van : een 16de-eeuws (?) dwarspand (Sleepstraat 168) ; een 18de-eeuwse herenwoning ontworpen door J.-B. Pisson (Recolettenlei 16); het Citadelpark.

152. GEVAERT G., *De Aula van de Gentse universiteit*, in *G.O.V. Heralut*, jg. 21, (1986), nr. 6, 4 blz.

Ontstaan, bouw en beschrijving van de Aula. Geïllustreerd.

153. H.C., *Inventaire archéologique - Fiche nr. 18. Het Pakhuis*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nr. 2, p. 86-89.

Op 20 april 1897 stelde Armand HEINS in de rubriek „Burgerlijke Bouwkunde” een fiche op over het Pakhuis op de Korenmarkt. Het Pakhuis werd opgericht in 1719 naar de plannen van Bernard De Wilde, nadat de Stad de oude stadsgevangenis op die plaats had laten slopen in 1716. Het Pakhuis zou ook onderdak verschaffen aan de Kamer van Koophandel, de Tekenakademie (1755-1804), de lagere school voor geneeskunde, de messagerie en de openbare waag (1833), de Commissie der Burgerlijke Godshuizen (1797-1799), de Rechtbank van Koophandel (1798-1802 en 1832-1846) en de kursussen geneeskunde (1817-1826).

In 1897 werd het gesloopt om plaats te maken voor het Postgebouw. Geïllustreerd.

154. *Het huis gezegd de Grooten Moor*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nr. 4, p. 193-195.

Vertaling van de fiche uit de *Inventaire archéologique* door E. LACQUET gewijd aan de Grote Moor in de Hoogpoort. Met illustratie.

155. *Kultuurpatrimonium. Beschermede monumenten, landschappen, stadsgezichten en dorpsgezichten*, in *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen*, jg. 39, (1985), p. 161-198.

Voor Gent wordt de rijwoning Lindelei 10 met gevel uit 1779 besproken. Geïllustreerd.

156. LEFEBURE J., *Het Gentse colliseum wettelijk onbeschermd... Enkele theoretische beschouwingen*, in *Stadsarcheologie*, jg. 10, (1986), nr. 1, p. 28-35.

Naar aanleiding van de verloedering van het Colliseum te Gent en de onmacht van de monumentenverzorgers pleit de auteur voor een geëngageerde monumenten- en landschapszorg.

Met voetnoten. Geïllustreerd.

157. VAN AERDE R., *De kleine kavaleriekazerne in de „Keyserstraete”*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nr. 4, p. 182-186.

Historiek van de kleine kavaleriekazerne in de Keizerstraat (thans Brusselsepoortstraat). Deze kazerne werd vermoedelijk tussen 1760 en 1770 onder het Oostenrijks bewind opgetrokken en bleef tot 1961 in gebruik. Ze stond via een jaagpad langs de Schelde in verbinding met de grote kavaleriekazerne. Geïllustreerd.

158. VAN AERDE R., *De manège*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nr. 4, p. 186-192.

Naar de plannen van de architect Louis Roelandt werd in de Lange Violettestraat een rijbaan opgetrokken voor de in Gent gelegerde kavalerietroepen. De kunstenaar De Vigne-Quyo ontwierp het bas-relief van de inrijpoort. Met illustraties.

159. VAN AERDE R., *De Rijkswachtkazerne in de Ridderstraat*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nr. 1, p. 36-44.

In 1665 kregen de ursulinen uit Bergen van Karel II buiten het Gentse stadsbestuur om de toestemming zich in Gent te vestigen. De nonnen stichtten een klooster in de Ridderstraat. Ze richtten zich op het onderwijs. Omstreeks 1783 werd aan de ursulinen het door Jozef II afgeschafte klooster van Galilee in de Hoog- en Holstraat ter beschikking gesteld. De gebouwen in de Ridderstraat werden staatsdomein en werden wachthuis voor de vier hoofdgilden. In 1806 betrof de Gentse „Gendarmerie” een gedeelte van de ruimten. In 1970-73 zou voor een aantal diensten van de rijkswacht een nieuw gebouw worden opgericht aan de Groendreef en Lijsterstraat. De Rijkswachtbrigade Gent en de dienst van de Opsporingsbrigade (B.O.B.) werden in het stadscentrum behouden.

Geïllustreerd. Met voetnoten.

160. VAN AERDE R., *De tankkazerne te Sint-Denijs-Westrem*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nr. 6, p. 322-328.

In 1915 besloot het Duitse leger te Sint-Denijs-Westrem een kazerne te bouwen langs de steenweg om er de „Flieger-Truppe” in te vestigen. Na de eerste wereldoorlog kwam in 1920 een regiment aanvalswagens de gebouwen bewonen. De geschiedenis van de tankkazerne en opeenvolgende bewoners loopt verder hand in hand met de lotgevallen van het vliegplein te Sint-Denijs-Westrem.

Vanaf 1955 kreeg de kazerne de naam „Luitenant Jacquemin”, naar een jong officier gesneuveld te Harelbeke in 1940. Geïllustreerd. Met bibliografie en noten.

161. VAN AERDE R., *Het militair hospitaal*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nr. 2, p. 90-104.

Het Sinte Margrietklooster (oorspronkelijk een refugie van de augustinessen uit Deinze) werd in 1792 gedeeltelijk door de Oostenrijkers als krijgshospitaal ingericht. Na 1794 bleef het onder de Fransen als krijgshospitaal behouden. In 1810 werd het evenals andere militaire gebouwen gratis afgestaan aan de stad met verplichting tot onderhoud. In 1873 kwam het voor altijd ten laste van de staat. Eerst in 1878 zouden de hospitaalzusters van St.-Augustinus opnieuw het hospitaal komen bedienen. De gebouwen werden geleidelijk aangepast aan de vereisten van een modern hospitaal, waarbij echter de restanten van het oude klooster werden gesloopt. Geïllustreerd. Met bibliografie en voetnoten.

162. VAN AERDE R., *Het militair kwartier aan de Sterre*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nr. 5, p. 248-255.

Wegens plaatsgebrek in de grote en kleine kavaleriekazerne van de Brusselsepoortstraat werd ca. 1900 een militair domein aan de Sterre in gebruik genomen. Aanvankelijk betrof het uitsluitend een oefenterrein. Naar aanleiding van de wereldtentoonstelling van 1913 werden er diverse gebouwen opgetrokken. Het Ministerie van Oorlog nam ze nadien over. Thans behoort het terrein — op de schietstand na — aan de Rijksuniversiteit. Met illustraties.

163. VAN AERDE R., *Van St.-Pietersabdij tot St.-Pieterskazerne*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nr. 3, p. 139-161.

De St.-Pietersabdij viel tijdens de Franse overheersing onder de wet van inbeslagname van kerkelijke goederen van 1 september 1796. Vanaf 1810 werd de abdij gebruikt als kazerne. Een gedeelte van de gebouwen werd gesloopt door de ondernemer Kieckepoost. Ook na de slag van Waterloo bleef de St.-Pietersabdij in gebruik als kazerne. Talrijke verbouwingen werden aangebracht. De pogingen van het Gentse stadsbestuur om na 1945 de gebouwen op te kopen werden eerst in 1959 met succes bekroond. Een laatste gedeelte, nl. het bouwvallig gedeelte werd eerst in 1972 aan de stad overgedragen. Met bibliografie, noten en korte biografie van Reniers-Georges Du Bosch (1765-1842) en Guillaume Charles Faipoult de Maisoncelle (1752-1817). Geïllustreerd.

164. VAN WESEMAEL M., *Het Rasphuis. Over de banale AFBRAAK van een banaal Gebouw al rondneuzend in het verleden OP GE RA KELD*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nr. 1, p. 2-27.

Na een korte historiek over het gevangeniswezen te Gent, met o.m. aandacht voor het tuchthuis in het Geraard de Duivelsteen, wordt de bouwgeschiedenis (vanaf 1771-1772) van het Rasphuis aan de Coupure belicht. Dit nieuw Rasphuis, ook Centrale Gevangenis of Provinciaal Correctiehuis genoemd, zou met een oppervlakte van 43.490 m² de vorm krijgen van een onregelmatige achthoek en werd ontworpen door Malfeson en Klukman onder impuls van J.J. Ph. Vilain XIII. In 1773 was de bouw reeds zover gevorderd dat er de eerste gevangenen konden opgesloten worden. Het artikel schenkt ook aandacht aan de behandeling van de gevangenen die zich met het raspen van bresilhout of met textielproductie onledig hielden. Onder het „maireschap” van Lieven Bauwens en tijdens de Franse overheersing kwam het tot een echte uitbuiting. Vanaf 1824 tot 1886 zou architect Louis Roelandt werken aan de voltooiing van het gebouw. In 1935 werd deze Centrale Gevangenis ontruimd en in 1936 gesloopt. Met illustraties en bibliografie.

165. VLERICK W., *Chronologisch overzicht van het bouwvallig oeuvre van Roelandt*, in *G.O.V. Heraut*, jg. 21, (1986), nr. 6, 3 blz.
166. WEZENBEEK P., *De urbanisatie van de Wondelgemmeersen (Rabotwijk)*, in *Tijdschrift voor Geschiedenis van Techniek en Industriële Cultuur*, jg. 4, (1986), nr. 1/2, p. 89-165.

De Rabotwijk wordt begrensd door de Begijnhoflaan, de Blaisantvest, het Verbindingskanaal (in het noorden) en de Brugse Vaart (in het westen). Tot het midden van de 19de eeuw was het een moerassig en onbewoond gebied dat deel uitmaakte van de Wondelgemse meersen. Een verkavelingsplan uit 1867 laat reeds een zo voordelig mogelijke verkaveling voor de verkoop van gronden zien, wat vertaald wordt in een karakterloze, rigiede en monotone structuur.

Het uiteindelijke ontwerp van 1874 toont een typische 19de-eeuwse suburbane wijk, waar geen plaats is voor milieuvormende kwaliteiten. De voornaamste eigenaars van de gronden waren textielabrikanten die het door krisissen in de katoennijverheid vanaf 1861, door verscherpte buitenlandse concurrentie en door een dalende economische conjunctuur vanaf 1873 erg benauwd kregen. De oostzone kwam eerst aan de beurt, vanaf 1876 ook de westzone. Ook de „Banque de Gand” nam in verband met de uitbouw van de Rabotlaan deel aan dit urbanisatieproject. Het artikel wordt gevolgd door een steekproef waarin naar het profiel van de bewoners en eigenaars wordt gepeild. Deze steekproef behelst o.m. de economische beroepsstructuur der bewoners, de geboorteplaats van de bewoners, de gemiddelde leeftijd, de gemiddelde gezinsgrootte, het gemiddelde aantal bewoners per huis, de mobiliteit van de bewoners, de eigenaars (economische beroepsstructuur).

Met kritisch apparaat en tabellen. Rijk geïllustreerd.

Kunst en cultuur

167. CNOOPS J.L., *De beveiliging van het Lam Gods*, in *Monumenten en Landschappen*, jg. 5, (1986), nr. 4, p. 31-36.

Een overzicht van de technische beveiliging van het Lam Gods in een brandvrije kofferruimte. Geïllustreerd.

168. DECAVELE J. en J. DE ZUTTER, *Honderd jaar Vlaamse Academie te Gent*, (*Stadsarchief. Stedelijke Openbare Bibliotheek*), Gent, 1986, 32 blz.

In een eerste deel van de brochure wordt de honderdjarige geschiedenis van de Vlaamse Academie behandeld en haar verbondenheid met de stad Gent. Het tweede gedeelte brengt een kunsthistorische beschrijving van het Dammansteen, dat sinds 1892 de zetel van de Academie is. Met illustraties.

169. DE HERDT R., *Een visie vanuit het Museum voor Industriële Archeologie en Textiel*, in *Educatieve werking in Vlaamse en Brusselse Musea*, (*Vlaamse Museumvereniging. Educatieve Werking*), s.l., 1986, p. 51-72.

Het Museum voor Industriële Archeologie en Textiel te Gent heeft zich sinds een tiental jaren op edukatief gebied intensief ontplooid door tentoonstellingen, edukatieve projecten naar kinderen, volwassenen, het netwerkmuseum, enz. Het artikel biedt een rondblik over de edukatieve museumwerking in het algemeen, en over de edukatieve werking in het Museum voor Industriële Archeologie en Textiel in het bijzonder.

Met uitgebreid voetnotenapparaat.

170. DIERICK A.L., *Van Eyck - Botanicus*, in *Monumenten en Landschappen*, jg. 5, (1986), nr. 4, p. 38-39.

Bondig overzicht van de bomen, struiken, bloemen en kruiden die door Van Eyck op het Lam Gods werden geschilderd. Geïllustreerd.

171. DE ZUTTER J., *De diaspora van een beiaard. Het Pauwels-carillon van de Gentse Sint-Baafskathedraal*, in *Toerisme in Oost-Vlaanderen*, jg. 35, (1986), nr. 1, p. 9-12.

Artikel over de beiaard uit 1725 van de klokgieter Jan Pauwels voor de Sint-Baafskathedraal. Deze beiaard werd grotendeels door het kathedraal kapittel verkocht om de oorlogsschatting na de Franse bezetting van 1796 te betalen. Enkele parochies uit de wijde omgeving van Gent verwierven klokken van dit carillon. Met illustraties.

172. EGGERMONT W., *Cercle Artistique et Littéraire de Gand*, in *Scriptophilie*, jg. 5, (1986), nr. 1, p. 4-5

De Koninklijke Kunst en Letterkundige Kring of Cercle Artistique et Littéraire is ontstaan in 1879 uit een samensmelten van de Société Littéraire de Gand (gesticht in 1835) en de maatschappij Kunstgenootschap (gesticht in 1842).

Korte historiek. Met afbeelding.

173. *Frans Masereel*, Gent, 1986, 175 blz.

Katalogus van de tentoonstelling *Frans Masereel* die door het Gemeentekrediet, het Commissariaat-Generaal voor de Internationale Samenwerking en de Stad Gent werd ingericht in het Museum voor Schone Kunsten te Gent van 26 juni tot 14 september 1986.

De tekenaar, schilder en graficus Frans Masereel werd op 30 juli 1889 geboren te Blankenberge. Zijn familie behoorde tot de Gentse franstalige bourgeoisie. In 1908 liet hij zich inschrijven aan de Akademie van Gent. Hij zou vanaf 1915 hoofdzakelijk in het buitenland verblijven. De catalogus omvat 221 items. Rijk geïllustreerd.

Inleidende teksten door R. HOOZEE en H. VANFLETEREN, *Frans Masereel 1910-1930*; G. GHEYSENS, *Het engagement van intellectueel en kunstenaar: Rollandisme en Clarté*; G. SCHMIDT, *Over de uitstraling van de kunst van Frans Masereel in Duitsland*. Met bibliografie.

174. *Frans Masereel 1889-1972. Gemälde, Aquarelle, Zeichnungen, Druckgraphik.*

Ausstellung des Kupferstickkabinetts in Zusammenarbeit mit dem Generalkommissariat für Internationale Kulturelle Zusammenarbeit der Flämischen Gemeinschaft im Königreich Belgien und dem Museum für Schöne Künste Gent (Staatliche Museen zu Berlin. Hauptstadt der DDR). Berlijn, 1986, 120 blz.

Tentoonstelling over de kunstenaar Frans Masereel (1889-1972) in de National-galerie te Berlijn van 1 april tot 15 mei 1986. Met bibliografie. Rijk geïllustreerd.

175. GOEDLEVEN E., *De prijs van veiligheid: 8 jaar palaver, 5 maand werk*, in *Monumenten en Landschappen*, jg. 5, (1986), nr. 4, p. 21-28.

Toen het Lam Gods in 1951, na restauratie terug in de Sint-Baafskathedraal te Gent werd geplaatst, werden de panelen opgesteld in een metalen bandstructuur. Om ze uit deze structuur te verwijderen diende een geheim systeem toegepast, dat regelmatig omwille van de veiligheid bij brand, ingeoeft werd. Tijdens een dergelijke oefening in 1978 werd het Johannes-paneel zwaar beschadigd. Dit was het begin van het zoeken naar een betere beveiliging die zou resul-

RIJKSUNIVERSITEIT - GENT

SEMINARIE VOOR ALGEMENE EN
INSTITUTIONELE GESCHIEDENIS
DER MIDDELEEUWEN

Bladlaanberg 2 - 9000 GENT

teren in de huidige oplossing van 1986. Een overzicht van de voorbereidende werkzaamheden. Geïllustreerd.

176. *Herdenkingstentoonstelling Karel van Belle 1884-1959*, Gentbrugge, 16-27 mei 1986.

Bondige bundel over de tekenaar-schilder Karel van Belle. De catalogus van vijftig items werd samengesteld door G. CAESE en N. POULAIN.

Karel van Belle (° Gent, 30 april 1884) leunde thematisch aan bij de symbolisten en prerafaëlieten. In 1913 behaalde hij de tweede plaats in de Prijs van Rome. Tijdens de oorlog schilderde hij doeken met Gentse onderwerpen. Nochtans was het centrale thema de vrouw. Geïllustreerd.

177. MANDERYCK M., *Enkele historische aspecten omtrent het Lam Godsretabel in de Sint-Baafskathedraal in Gent. Opstelling en beveiliging in het verleden*, in *Monumenten en Landschappen*, jg. 5, (1986), nr. 4, p. 12-20.

Er wordt nagegaan hoe het Lam Gods door de eeuwen heen beveiligd werd. Met bibliografie en voetnoten. Geïllustreerd.

178. MARTENS M.P.J., *Enkele middeleeuwse muurschilderingen te Gent. I, Gegevens op basis van kopieën*, in *HMGOG*, XXXIX, (1985), p. 85-121.

In de loop van vorige eeuw, maar ook meer recent werden heel wat muurschilderingen vernield. Van een aantal kan men zich nog een beeld vormen aan de hand van kopieën en *calques*. De bijdrage behandelt de muurschilderingen van de St.-Baafsabdij, het Geraard de Duivelsteen, de Wolweverskapel, het St.-Jacobsgodshuis en een schildering van Hugo van der Goes (huis Weytens aan de Muide). Achteraan volgt een catalogus met technische en materiële gegevens. Met kritisch apparaat. Geïllustreerd.

179. MASSCHELEIN - KLEINER L., *De verplaatsing van het Lam Gods*, in *Monumenten en Landschappen*, jg. 5, (1986), nr. 4, p. 29-30.

Bij de verplaatsing van het Lam Gods in 1986 werd het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium door de kerkfabriek van Sint-Baafs belast met een dubbele opdracht, allereerst het toezien op de veiligheid van de panelen gedurende hun vervoer, en tevens het uitvoeren van een grondig onderzoek van hun huidige toestand vóór de plaatsing in de brandvrije koffer. Een bondig overzicht. Geïllustreerd.

180. *Musea*, in *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen*, jg. 39, (1985), p. 209-211.

Bespreking van het Schoolmuseum Michel Thiery en het Museum van de Vlaamse Sociale Strijd.

181. *Ook dit gebeurde in Oost-Vlaanderen*, in *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen*, jg. 38, (1984), p. 213-219.

Te Gent hadden in 1984 manifestaties plaats in verband met : *Herdenking Achilles Mussche* ; 20 jaar „Yang” ; *het Creatief Begeleidingscentrum Kreekenland, een feest* ; 750 jaar *begijnhofleven te Gent* ; *Franse franje naar Gentse maat* (woningbouw 18de eeuw) ; *Geo Henderick (1879-1957)* ; *Het affiche, spiegel van de industriële maatschappij*.

182. *Ook dit gebeurde in Oost-Vlaanderen*, in *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen*, jg. 39, (1985), p. 247-255.

Bespreking van de manifestaties en tentoonstellingen : *Lichaam en hygiëne. Naar de wortels van de huidige gezondheidskultuur* ; *Poolse Kulturele Dagen* ; *Gemengd Boeket. Zes tentoonstellingen rond bloemen* ; *Gent in de oorlogsjaren 1940-1945* ; *De School van Barbizon. Meesters van de Franse landschap-schilderkunst* ; *12e Internationaal Filmgebeuren* ; *Een toren voor boeken 1935-1985* ; *Santiago de Compostela. 1000 jaar Europese bedevaart*.

183. *Retrospektieve Leon De Smet 1881-1966*, (*Museum Leon De Smet. Museum Mevrouw Jules Dhondt-Dhaenens*), Deurle, 1986, z.p.

Catalogus met teksten van Jan D'HAESE over de Gentse kunstschilder Leon De Smet. Met kronologische biografie, beknopte bibliografie en overzicht van de belangrijkste tentoonstellingen. De catalogus omvat 82 items. Rijk geïllustreerd.

184. ROMBAUTS W. en M. HOEBEKE, *De Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde (1886-1986)*, (*Secretariaat van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde*), Gent, 1986, 68 blz.

In een beknopt historisch overzicht wordt uitgelegd hoe reeds Jan Frans Willems en Jan Baptist David, zonder succes overigens, in 1836 en in 1839 hadden geijverd voor de oprichting van een akademie. Daarnaast groeide de gedachte om een gemeenschappelijke akademie voor Zuid en Noord op te richten teneinde de taaleenheid te bevorderen. Toen dat door Nederland werd afgewezen ging minister A. Beernaert in 1886 over tot het instellen van een Vlaamse Akademie met zetel te Gent.

In 1892 kon de Akademie het Dammansteen, het oude huis van de heren van Oombergen, Koningstraat 18, betrekken, waar zij heden ten dage nog gevestigd is. Haar aktie was niet alleen gericht op de taalwetenschappen en letterkunde, maar ook op de emancipatie van de Nederlandse taal en van het Vlaamse geestesleven (Th. Coopman en F. de Potter). Op de vooravond van de eerste wereldoorlog was de Akademie geëvolueerd in de richting van een akademie voor wetenschappen en voor onderwijs, omdat ze wilde beantwoorden aan de behoeften van de Vlaamse Beweging.

Na de oprichting in 1938 van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten en de Koninklijke Academie voor Geneeskunde, kon de Akademie zich weer ten volle wijden aan haar oorspronkelijke taak, nl. het behartigen van de belangen van de taal en de letterkunde.

Dit leidde tot een herziening van het nieuw huishoudelijk reglement, dat werd goedgekeurd door het K.B. van 10 december 1951. In 1946 kwam de Akademie ook in het bezit van het kasteel Beauvoorde te Wulveringem, dat haar door jonkheer Arthur Merghelynck bij testament van 1905 was geschonken.

In een tweede deel wordt de Akademie van vandaag ontleed: de opdracht; de structuur; de werking; fondsen, legaten en fondsprijzen; publikaties (met een kronologisch overzicht van de publikaties van de diverse kommissies); de gebouwen van de Akademie.

185. STYKOWA M.B., *Maeterlinck en Pologne*, in *Handelingen van het Internationaal Colloquium. Nederlands-Poolse Kulturele Ontmoetingen*, Gent, 1985, p. 71-80.

186. VAN BRUWAENE C., *Een nieuw en merkwaardig museum te Gent: museum Dr. Guislain*, in *Toerisme in Oost-Vlaanderen*, jg. 35, (1986), nr. 3, p. 56-60.

In het Centrum Dr. Guislain te Gent werd een museum geopend dat de psychiatrische zorgenverlening door de eeuwen heen in beeld brengt. De opstelling omvat vijf delen, nl. de voorgeschiedenis van de moderne psychiatrie; het werk van kanunnik Triest; de baanbrekende akties van dokter Jozef Guislain; de verdere evolutie van de geestelijke gezondheidszorg en de ontwikkelingen in het psychiatrisch centrum Dr. Guislain; een beeld van de relatie tussen kunst en waanzin. Geïllustreerd.

187. VAN ELSLANDE R., *De geschiedenis van de Vijt-Borluutfundatie en het Lam Gods (Vervolg)*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nr. 1, p. 56-59.

Kronologische bespreking van belangrijke gebeurtenissen en feiten rond het Lam Gods: 1440-1449.

188. VAN ELSLANDE R., *De geschiedenis van de Vijt-Borluutfundatie en het Lam Gods (Vervolg)*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nr. 2, p. 108-111.

Kronologische geschiedenis van 1450 tot 1464-1469. Geïllustreerd.

189. VAN ELSLANDE R., *De geschiedenis van de Vijt-Borluutfundatie en het Lam Gods (Vervolg)*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nr. 3, p. 169-172.

Kronologisch behandeld vanaf 1467 tot 1468-1478.

190. VAN ELSLANDE R., *De geschiedenis van de Vijt-Borluutfundatie en het Lam Gods (vervolg)*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nr. 4, p. 230-233.

Vervolg op de kroniek over de Vijt-Borluutstichting. Thans worden de jaren 1475 tot 1495 behandeld.

191. VAN ELSLANDE R., *De geschiedenis van de Vijt-Borluutfundatie en het Lam Gods (vervolg)*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nr. 5, p. 282-285.

De kroniek behandelt de periode 1500-1535. Met illustratie.

192. VAN ELSLANDE R., *De geschiedenis van de Vijt-Borluutfundatie en het Lam Gods*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nr. 6, p. 329-332.

Opeenvolgende wederwaardigheden en gegevens in verband met het Lam Gods en de Vijt-Borluut-kapel vanaf 1542 tot 1561.

193. WATERSCHOOT H., *Vijf jaar beeldende kunst in Oost-Vlaanderen 1980-1984*, in *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen*, jg. 38, (1984), p. 127-142.

Een overzicht van de beeldende kunst, waarin het belang van de Oost-Vlaamse en vooral Gentse kunstenaars wordt afgewogen tegenover het buitenland; de deelneming van deze kunstenaars aan wedstrijden; de evolutie van de (Gentse) galerijen; een nekrologie. Geïllustreerd.

Heemkunde, volkskunde

194. BODE M., *Ontwikkeling van de ambachtelijke en industriële bedrijvigheid te Gentbrugge*, in *Land van Rode*, jg. 14 (1986), nr. 3, p. 130-134.

Onderverdeeld in de periodes : 1830-1854 en 1854-1876 (bestuur van burgemeester Louis Van Houtte).

195. BOMBAY J., *Er staat een bloem op mijn straatnaambord*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1985), p. 56-66.

Verklaring van Dronghense straten met bloemennamen : Akkerwindelaan ; Dovenetelstraat ; Freesiastraat ; Ganzerikstraat ; Gaspeldoordreef ; Klaverdries ; Lange Varenweg ; Meekrapstraat ; Paasleliedreef ; Rozenlaan ; Viooltjesdreef ; Waterviolier ; Wederikstraat ; Weegbreestraat ; Zevenbladstraat. Met literatuurverwijzing.

196. BOMBAY J., *Straatnamen met religieuze en pseudoreligieuze oorsprong te Dronghen*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1984), p. 73-89.

Het betreft een korte historische bespreking van de namen van de straten: Abdijmolenstraat; Adolf Petitstraat; Asselskerkweg; Congregatiestraat; Heilig Huisdreef; Hof van Eden; Johannes Schinckdreef; Kapelanijmeers; Kloosterstraat; Kruisstraat; Luchterenkerkweg; Novicenstraat; Oude Abdijstraat; Paradijskouter; Rijkegasthuisbos; Sint-Aldegondisstraat; Sint-Gerolfstraat; Stroomkenkerkweg

197. BRUYNEEL F., *Bergenkruis te Destelbergen*, in *De Oost-Oudburg. Jaarboek*, XXIII, (1986), p. 127-146.

Men heeft lang gedacht dat er een verband zou bestaan hebben tussen de bedevaartplaats 'Bergenkruis' in de hovingen van het kasteel Succa te Destelbergen en de Sint-Lievensbedevaart, bedevaart die ging van de Sint-Baafsabdij (Gent) naar Sint-Lievens-Houtem en terug. Een stand van zaken; met kronologische opgave van gebeurtenissen. Geïllustreerd.

198. BRUYNEEL F., *Gemeente Sint-Amandsberg. Commissie van Openbare Onderstand. (Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn - Wet van 8.7.1976)*, in *De Oost-Oudburg. Jaarboek*, XXII (1985), p. 88-98.

Alfabetische lijst van de leden met vermelding van de periode als raadslid en in een aantal gevallen datum van geboorte en van overlijden.

199. BRUYNEEL F., *Sint-Amandsberg 1872-1976. Leden van de Gemeenteraad*, in *De Oost-Oudburg. Jaarboek*, XXII, (1985), p. 73-87.

Alfabetische lijst met geboortedatum, periode als raadslid en eventueel datum van overlijden.

200. *Campo Santo. Sint-Amandsberg. 25 oktober 1986*, (Gent, 1986), z.p.

Deze brochure, uitgegeven door het Beschermmomitee Campo Santo, bevat een korte biografische situering van acht architecten : Henricus D.E. Van Overstraeten (1818-1849) ; Mathias Josephus Wolters (1793-1859) ; Ludovicus J.A. Roelandt (1786-1864) ; L.Fr.M. Minard (1801-1875) ; Louis Martial Adrien Cloquet (1849-1920) ; Joannes Alphonsius Rooms (1864 - 1947) ; Valentinus Vaerwyck (1882-1959) ; Eduard Antoon Marie Rooms (1899-1974). Geïllustreerd.

201. CASSIMAN P., *Twee volkstellingen te Drongen : 1709 en 1866*, in *Dronghine. Jaarboek* (1985), p. 71-97.

De telling van 1866 omvat : Assels, Baarle, Beekstraat, Keuze-Vierhekkens, met een bevolking van 2.084 personen. Per wijk en per straat geeft de telling tevens een idee van beroep, burgerlijke stand, alfabetisatiegraad, taalkennis, enz. De telling volgens het plakkaat van 29 mei 1709 is niet zo uitgebreid. Oorspronkelijk was de bedoeling de graanvoorraden na te gaan. Ze geeft meteen de lijst van alle gezinshoofden met het aantal samenwonende personen. Met tabellen.

202. COGEN H., *Rond de Gentse Waterwegen. De Coupure*, in *G.O.V. Heral*, jg. 21, (1986), nr. 1, 12 blz. Geïllustreerd.

203. COPPENS A., *Hoogtaogen, mestaogen en afgestelde heiligmaogen geven de koerouze op de leegtaogen*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1984), p. 50-68.

Het dagelijks leven in Drongen aan de hand van een overzicht van hoogdagen en heiligendagen. Opgesteld in het dialect. Geïllustreerd.

204. COPPENS A., *Ons 't mee ons Here nie meer en goat, hemme chance dat er nog nen hoop mee heiligen bestaat*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1985), p. 31-46.

Overzicht in dialect van de heiligen die in Drongen vereerd worden.

205. *Een „Aenspraek” in 1846*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nr. 5, p. 295-297.

Uitgave van een toespraak gehouden tijdens de tweede vergadering van de vereniging van gewezen kulders te Gent op 10 mei 1846.

206. ELOY A., Y. HOLLEBOSCH-VAN RECK, V. MEILLANDER, *Een visie op de dood 1790-1914. Kerk - Vrijdenkerij - Esoterie - Spiritisme*, (Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen. Museum voor Volkskunde. Stad Gent), Gent, 1986, 168 blz.

Deze annex bij de tentoonstelling *Rendez-vous met Magere Hein. Doods- en rouwgebruiken in de 19de eeuw* omvat drie grote hoofdstukken : de dood in het dagelijks leven ; de reis naar de hemel ; de dood, een intellectuele uitdaging (niet-kerkelijke opvattingen over de dood).

207. GEYSEN C., *O.-L.-Vrouw met de Inktpot en haar Symboliek*, in *G.O.V. Heraut*, jg. 21, (1986), nr. 1, 3 blz.

De O.-L.-Vrouw in de noordervleugel van het Groot Vleeshuis is voorgesteld als de „Maria Medeverlosseres” : het Jezuskind schrijft de verlossingsbrief waardoor de zondeschuld van de mens wordt kwijtgescholden.

Het beeld werd ook in verband gebracht met enkele folkloristische verhalen. Geïllustreerd. Met bibliografie.

208. GOEME C., *Veerstraatmolen*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1984), p. 7-34.

De bouw van de molen wordt gesitueerd omstreeks 1793-1794. In 1861 werd deze korenwindmolen afgebroken. Met aanduiding der bronnen.

209. GYSSELING M., *Catalogus van de tentoonstelling Geschiedenis van de Negenmeimarkt*, 1986, mei 9-18, in *de Sint-Amanduskapel te Sint-Amandsberg*, in *De Oost-Oudburg, Jaarboek*, XXIII, (1986), p. 95-105.

Korte bespreking van de 73 items die op deze tentoonstelling werden getoond. Geïllustreerd.

210. GYSSELING M., *De Heenbeek te Destelbergen*, in *Heemkundig Nieuws*, jg. 14, (1986), nr. 1, p. 16.

De vroegste vermelding dateert uit 1862/79. De Heenbeek verbindt de zuidwestelijke hoek van de Roosbroeken met de Schelde. *Heen* betekent „zegge” (een rietsoort).

211. GYSSELING M., *De naam Zeveneken*, in *Heemkundig Nieuws*, jg. 14, (1986), nr. 1, p. 8-10.

De vroegste vermelding van Zeveneken dateert uit 1239. De betekenis : een plaats waar zeven eiken staan. De eerste kerk werd opgericht ca. 1287.

212. HOSTE L., *Belangrijke historische praalstoeten in Vlaanderen*, in *Oostvlaamse Zanten*, LXI, (1986), nr. 2, p. 67-83.

Onder de Gentse praalstoeten krijgt men een beschrijving van : de historische stoet van 1849 ; de karnavalkavalkades te Gent ; de Pacificatiestoet ; de historische stoet Gent door de eeuwen heen ; de ommevang van Sint-Michiël in 1913.

Met voetnoten. Geïllustreerd.

213. HOSTE L., *Uithangborden te Gent. Bijdrage tot vroegere en nog bestaande uithangtekens te Gent. Uithangborden en gevelstenen, in Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1886), nr. 6, p. 306-318.

Na een inleiding volgen aspecten van de uithangborden in verband met de volkskunst, de plaatsbepaling, het herkennen van familie- en geslachtsnamen, het algemeen uitzicht der uithangborden, de benamingen, de invloed van de wapenkunde, oude uithangborden in Vlaanderen, uithangborden en kunst, de „Franse borden”, verplichtingen en misbruiken.

Met voetnotenapparaat.

214. HUYS P., *De herbergen te Drongen in 1779*, in *Dronghine. Jaarboek* (1984), p. 35-49.

Op 21 juli 1779 werd door keizerin Maria-Theresia een edikt uitgevaardigd waarvan de toepassing een doelmatige bestrijding van het alcoholisme moest mogelijk maken.

Het edikt omvatte o.m. de opdracht een inventaris op te maken van alle drankgelegenheden. Deze inventaris maakt het mogelijk de ligging van de drankgelegenheden na te gaan, alsook te peilen naar de oprichting, de toelating, het uithangbord.

Met voetnoten en weergave van de inventaris.

215. HUYS P., *Voer voor genealogen. Inwoners van Deinze en Petegem, overleden in het Bijlokehospitaal te Gent (1625-1780)*, in *Vlaamse Stam*, jg. 22, (1986), nr. 10, p. 421-422.

216. LEVIS E., *Nog over stoven*, in *De Draeke*, jg. 9, (1985), nr. 1, p. 15-21.

Over de Gentse stoven of badhuizen met verwijzing naar enkele bronnen. Geïllustreerd.

217. MAES D., *Toen de aarde ook te Gent beefde*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nr. 4, p. 217-222.

Overzicht van de tussen 1301 en 1760 in Gent bekende aardbevingen.

218. MAES D., *„Van die beroerlicke tijden” te Drongen*, in *Dronghine, Jaarboek*, (1985), p. 1-12.

Bondig overzicht van de belangrijkste gebeurtenissen te Drongen in de tweede helft van de 16de eeuw. Inzonderheid gaat de aandacht naar de plunderingen van de abdij van de H. Maria tijdens de eerste (augustus 1566) en de tweede (september 1578) beeldenstorm.

219. MINNEBO W., *De foor*, in *Heemkundig Nieuws*, jg. 14, (1986), nr. 1, p. 12-15.

Bespreking van de foor in de Heilig-Hartparochie in de periode vóór de Tweede Wereldoorlog.

220. PATOOR W., *Gentbrugge. Straten die een persoonsnaam dragen (3)*, in *Land van Rode*, jg. 13, (1985), nr. 3, p. 54-56.

Bespreking van de Jean Jaureslaan en de Raf Verhaeststraat.

221. PATOOR W., *Gentbrugge. Straten die een persoonsnaam dragen (4)*, in *Land van Rode*, jg. 14, (1986), nr. 1, p. 95-96.

Bespreking van de Valerius De Saedeleerstraat.

222. PATOOR W., *Gentbrugge. Straten die een persoonsnaam dragen (5)*, in *Land van Rode*, jg. 14, (1986), nr. 2, p. 115-117.

Bespreking van de Jan Oscar De Gruyterstraat en de Anton Van Dyckstraat.

223. PATOOR W., *Gentbrugge. Straten die een persoonsnaam dragen (6)*, in *Land van Rode*, jg. 14, (1986), nr. 3, p. 141-144.

Bespreking van de Emiel Hullebroeckstraat en van het P.J. Triesthof.

224. POELMAN R., *De kleine geschiedenis van de Gentbrugge-brug*, in *Heemkundig Nieuws*, jg. 14, (1986), nr. 6, p. 9-12.

De brug werd als verbinding tussen Sint-Amansberg en Gentbrugge gebouwd in 1890-1893. Ze werd hernieuwd in 1947.

225. POELMAN R., *Geschiedenis van de Negenmeimarkt van 1795 tot heden*, in *De Oost-Oudburg*, jaarboek XXIII, (1986), p. 88-94. Geïllustreerd.

226. POELMAN R., *Het molenaarsgeslacht Auman te Destelbergen*, in *De Oost-Oudburg*. Jaarboek XXII, (1985), p. 28-45.

Historiek van het molenaarsgeslacht Auman. De stenen korenwindmolen in de Brandemanstraat te Laarne werd ook als de Aumanmolen aangeduid.

Met kritisch apparaat en bijlagen en glossarium.

227. *Rendez-vous met Magere Hein. Doods- en rouwgebruiken in de 19de eeuw, (Stad Gent. Dienst voor Culturele Zaken. Museum voor Volkskunde)*, Gent, 1986, 149 blz.

Catalogus van een tentoonstelling die van 31 oktober 1986 tot 25 januari 1987 werd opgesteld in het Museum voor Volkskunde en tot stand kwam met de medewerking van de Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen.

Alhoewel het opzet door de auteurs R. VAN DE WALLE, Y. HOLLEBOSCH - VAN RECK, V. MEILLANDER, G. WEZE algemeen wordt benaderd, worden toch overtalrijk Gentse toestanden belicht. Het boek omvat drie delen : „Als de doodsklok luidt”. Gebruiken bij afsterven en rouw ; „Pret en verzet met Magere Hein”. De dood in spel en ontspanning ; „Tijd en eeuwigheid”. Symbolische voorstellingen van de dood.

Met bibliografie en catalogus (394 items). Rijk geïllustreerd.

228. R.V., *Onze Gentse keukenrubriek*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nr. 1, p. 52-59.

Deze rubriek is een heruitgave van de Gentse Keukenrubriek uit *Palmarès*. De tekst is van de folklorist Richard VAN KENHOVE. De illustraties van François ZENNER. *Ghendtsche Tydinghen* startte met de heruitgave in 1982, nr. 3.

229. R.V., *Onze Gentse keukenrubriek (vervolg)*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nr. 2, p. 105-108.

Bespreking van de recepten : peperkoek, marsepein, konijn, de rug (râble) van het konijn, konijnenpastei, jong konijn met hesp, gehakt konijnenvlees in 't vet, konijn met „saucieses”.

230. R.V., *Onze Gentse keukenrubriek (vervolg)*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nr. 3, p. 162-164.

Bespreking van Gentse gerechten : rode kolen op zijn Gents ; schaapsragoût of schaareshutsepot ; chocoladepudding ; eiwitpudding met groseillesaus ; de Gentse Waterzooi van kip : iedere man zijne veugel of zijn halve veugel.

231. STEEGHERS W., *Familiennaam Goethals voorkomend in de overlijdensregisters te Gent*, Gent, 1986, 27 blz.

De naam Goethals komt ook voor in de begrafenisboeken van het Bijlokehospitaal, zie *V.V.F. Gent-Informatieblad*, IV, (1985), nr. 5, p. 8.

232. STEEGHERS W., *Personen uit Kortrijk en begraven in de augustijnerkerk te Gent (1757-1796)*, in *V.V.F. Gent-Informatieblad*, IV, (1985), nr. 3, p. 11.
233. STEEGHERS W., *Personen uit Sint-Martens-Latem en Deurle die Gentse poorters werden in de XVIIe en XVIIIe eeuw*, in *V.V.F. Gent-Informatieblad*, IV, (1985), nr. 6, p. 10-11.
234. STEEGHERS W., *Personen uit Assenede overleden in het Bijloke-hospitaal te Gent (1651-1799)*, in *Appeltjes van het Meetjesland*, XXXVI, (1985), p. 227-229.

Geïllustreerd.

235. STEEGHERS W., *Personen uit Kaprijke en Merendree overleden in het Bijlokehospitaal te Gent (1651-1799)*, in *Vlaamse Stam*, jg. 21, (1985), p. 336; jg. 22, (1986), p. 357-358.

Met illustraties.

236. STEEGHERS W., *Bruggelingen gestorven te Gent*, in *V.V.F.'krant-afdeling Brugge*, XVIII, (1986), nr. 2, p. 17-18.

Deze overleden Bruggelingen werden teruggevonden in de begraafboeken van het Bijlokehospitaal, en van de augustijnen- en ursulienkloosters.

237. STEEGHERS W., *Personen uit Noord-Frankrijk voorkomend in de overlijdensregisters te Gent*, Gent, 1986, 2 dln., 7 + z.p.

Voor de personen uit Noord-Frankrijk, begraven bij de dominikanen, werd de lijst ook gepubliceerd in *Vlaamse Stam*, jg. 22, (1986), p. 286.

238. STEEGHERS W., *Personen geboren in Nederland, Duitsland, Oostenrijk, Tjechoslowakije, Hongarije Polen, Spanje en Italië, overleden in het Bijlokehospitaal te Gent (1625-1799)*, Gent, 1986, 5 dln., z.p.

239. STEEGHERS W., *Personen uit Oudenaarde en de kasselrij Oudenaarde voorkomend in de overlijdensregisters te Gent*, Gent, 1986, 21 blz.

240. STEEGHERS W., *Personen uit het Land van Waas, overleden in het Bijlokehospitaal te Gent (1625-1652)*, in *V.V.F.-kroniek van het Land van Waas*, XIV, (1986), nr. 1, p. 2.

241. STEEGHERS W., *Personen uit het Land van Dendermonde overleden in het Bijlokehospitaal te Gent (1625-1652)*, in *De V.V.F. in het Land van Dendermonde*, jg. 4, (1986), nr. 2, p. 4.
242. STEEGHERS W., *Personen uit het Meetjesland en begraven in de kerk van de geschoeide karmelieten te Gent (1623-1796)*, in *V.V.F. Gent-Informatieblad*, V, (1986) nr. 2, p. 25-26.
243. STEEGHERS W., *Personen uit Watervliet, Lede, Sint-Martens-Latem, Deurle en Boekhoute en overleden in het Bijlokehospitaal te Gent (1651-1799)*, in *V.V.F. Gent-Informatieblad*, IV, (1985), nr. 2, p. 12-13 en nr. 4, p. 9; V, (1986), nr. 1, p. 8-10 en nr. 3, p. 38.
244. STEEGHERS W., *Personen uit het Meetjesland en overleden op de parochie Sint-Michiels-Zuid te Gent (1685-1796)*, in *Ons Meetjesland*, XIX, (1986), nr. 1, p. 64.
245. STEELS M., *De Feesten van de 75ste verjaring van de Belgische onafhankelijkheid te Gent*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nr. 1, p. 47-52.

Als belangrijkste bron werd het Feestalbum gebruikt dat bij die gelegenheid werd uitgegeven.

246. STORME J., *La Belle Epoque in Oude Prentkaarten 2*, in *De Draeke*, jg. 9, (1986), nr. 4, p. 105-111.

Een beschrijving van Gent in de 19de eeuw, geïllustreerd door oude prentbriefkaarten.

247. VAN AERDE R., *Het leger op de wereldtentoonstelling te Gent*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nr. 6, p. 348-352.

Overzicht van de tentoonstellingsafdeling over het leger. Twee hoofdthema's kwamen aan bod: 1. het dagelijks leven van de soldaat en het nieuw materiaal waarover deze beschikte; 2. een voorstelling van de verschillende fabrieken en werkhuizen die voor het leger werkten. Geïllustreerd. Met plan van de militaire stand.

248. VAN BOST F., *De Gentse reeks prentkaarten van Theo De Graeve*, in *Stadsarcheologie*, jg. 9, (1985), nr. 2, p. 39-44.

249. VAN BOST F., *Geschiedenis van de gebakvormen III* in *De Draeke*, jg. 9, (1985), nr. 1, p. 7-13.

Het artikel is een vervolg van de bijdragen in *De Draeke*, jg. 8, (1985) nr. 2/3, p. 38-56. Een aantal vormen, mogelijk van de hand van Fr. De Moor (1852-1870) (Sluizeken en Coupure) en in het bezit van het Gentse Museum voor Volkskunde, worden besproken.

250. VAN DAMME J., *Het kerkhof van Gentbrugge*, in *Land van Rode*, jg. 14, (1986), nr. 2, p. 117-124.
251. VAN DAMME R., *De Koninklijke en Ridderlijke Sint-Sebastiaansgilde van de Edelen Handboog*, in *Land van Rode*, jg. 14, (1986), nr. 3, p. 135-137.
252. VANDEN BROECKE R., *Ons spelleken. Het ontstaan van een poppenspel*, in *Heemkundig Nieuws*, jg. 14, (1986), nr. 1, p. 10-11.
- Korte historiek van het poppenspel „Ons spelleken” dat vooral tussen 1926 en 1933 actief was te Sint-Amandsberg.
253. VAN DER LINDEN R., *Jozef Volckaert. 1ste-bron-volkskundige in Vlaanderen (1870 Nederhasselt — 1959 Gent). Autenticiteit, eerste bron en aktualiteit*, in *Oostvlaamse Zanten*, LXI, (1986), nr. 1, p. 5-10.
- Bedenkingen bij de inhoud van het boek *En dat alles voor een paar tirannen. Herinneringen aan een socialistische arbeider*, (Leuven, 1983), waarin Jozef Volckaert het verhaal beschrijft hoe hij te Gent socialist werd. Een belangrijk tijdsdokument voor de jaren 1870 tot 1942.
254. VAN DE WIELE J., *De stedelijke school aan de Hogeweg te Gent (1911-1915)*, in *De Oost-Oudburg, Jaarboek*, XXII, (1985), p. 64-72. Geïllustreerd.
255. *Van vliegveld tot Flanders Expo. Tentoonstelling*, Gent, 1986, 13 blz.
- Begeleidende brochure bij de tentoonstelling die werd georganiseerd door de Stedelijke Openbare Bibliotheek te Sint-Denijs-Westrem van 18 tot 26 oktober. Ze omvat een bondig overzicht door E. DELBAERE van de geschiedenis van het vliegveld te Maaltebrugge in Sint-Denijs-Westrem. Het werd voor de eerste maal gebruikt als vliegveld in 1910. Daarnaast een bondig overzicht door J. BOURGEOIS en F. VERMEULEN van de archeologische vondsten die bij de opgravingen door het Seminarie voor Archeologie van de R.U.G. aan het licht kwamen.
256. VAN WITTENBERGHE O., *Avontuur van een Gentbrugs genealoog in 1881*, in *Land van Rode*, jg. 14, (1986), nr. 2, p. 112-115.
- Beschrijving van de onrechtmatige arrestatie van de genealoog J.F. De Cock uit Gentbrugge.
257. VAN WITTENBERGHE O., *Enkele families te Gentbrugge in de 18de eeuw*, in *Land van Rode*, jg. 14, (1986), nr. 3, p. 145-149.

Besproken worden : wwe Pieter Bauwens ; Frans Beeckman ; Gillis Colman ; Judocus Criel ; familie de Buck ; Jacobus de Cuyper ; Adriaan van Holle ; Pieter de Geest ; familie de Guchtenaere ; Joannes de Meyere ; Cornelis de Moerloose ; Maerten de Reuse ; Christiaan de Rocker ; Jacobus de Roef ; Jan de Smet ; Jaspaert de Smet ; Carel de Vos ; Joannes de Waeghemaeker ; Jan de Wilde ; Judocus Drieghe.

258. VERBEKE F., *Drongen 1939-1945. 40 jaar geleden doorkruiste Pluto onze gemeente*, in *Dronghine, Jaarboek*, (1984), p. 69-71.

Begin september 1944 werd Vlaanderen bevrijd door de Eerste Poolse Pantserdivisie onder bevel van generaal Stanislas Maczek, die deel uitmaakte van het Eerste Canadees leger. Om de geallieerden te bevoorraden werd door de afdeling PLUTO (Pipe Line Under The Ocean) een pijpleiding voor benzine aangelegd. De leiding doorheen Drongen kwam vanuit Boulogne en liep verder richting Antwerpen waar ze splitste naar Emmerik en naar Frankfurt.

259. VERBEKE F., *Drongen 1939-1945. 40 jaar geleden doorkruiste Pluto onze gemeente*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1985), p. 67-70.

De soldaten die er de wacht verzekerden waren gelegerd op het kasteel van de familie de Schietere de Lophem te Baarle-Drongen. De bewakende soldaten ontpopten zich overigens als geduchte smokkelaars. Geïllustreerd.

260. VERCRUYSSSEN M., *Verdwenen volksgebruiken : stro in de kerk*, in *Heemkundig Nieuws*, jg. 14, (1986), nr. 5, p. 11-12.

261. VERMEESCH K., *De vier gekroonden. H.H. Claudius, Nicostratus, Simpronianus, Castorius en Simplicius of „De Vier Gekroonden” genoemd* († 306), in *G.O.V. Heralut*, jg. 21, (1986), nr. 6, 9 blz.

In Gent zijn nog verscheidene ikonografische herinneringen te zien in verband met de „Vier Gekroonden” en de gilde van de Gentse metselaars en steenhouwers. Met bondige bibliografie. Geïllustreerd.

262. VERMEIRE R., *De geologische geschiedenis van Drongen*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1985), p. 50-55.

Bondig overzicht van de geologische lagen te Drongen. Met geologische kaart van Drongen.

263. *Windmolens op de grenskaart tussen de kasselrijen Kortrijk en de Oudburg in 1627*, in *Molenecho's*, jg. 14, (1986), nr. 1, p. 23-24.

De heemkundige kringen van Aalter, Nevele en Ruiselede gaven een gekleurde kaart uit, getekend in 1627 ter gelegenheid van een grensbetwisting tussen de twee kasselrijen. Het origineel bevindt zich in het Bijlokemuseum te Gent. Korte bespreking van de windmolens op de kaart.

Biografische nota's en biografieën

264. *Achilles Mussche. Leven en werk*, Gent, 1984, 23 blz.

Brochure naar aanleiding van de Mussche-herdenking op 4 februari 1984. Met bijdragen van R. LANCKROCK, E. PAREZ, L. DE BACKER en J. NOTTE. Mussche (Gent, 1896-1974) werd achtereenvolgens onderwijzer, leraar en inspekteur. Daarnaast was hij op zowat alle vlakken van de literatuur actief. Geïllustreerd. Sinds deze brochure verschenen nog: L. DE BACKER - DE VLEESCHAUWER, *Achilles Mussche als mens* in VANDER MOTTEN J.P., (ed.), *Elizabethan and modern studies presented to professor Willem Schrickx on the occasion of his retirement, (R.U.G. Seminarie voor Engelse en Amerikaanse literatuur)*, Gent, 1985, p. 75-83 en R. VAN ELSLANDER, *Achilles Mussche als letterkundige*, in o.c., p. 277-285.

265. BAERT L., *Dr. Jef Goossenaerts (1882-1963)*, in *Heemkundige Kring de Oost-Oudburg v.z.w., Jaarboek, XX*, (1983), p. 1-188.

Publikatie van de licentiaatsverhandeling over Jozef Goossenaerts, filoloog, folklorist en voorman in de Vlaamse Beweging. Na de biografie volgt de kataloog van de tentoonstelling-Goossenaerts die in 1982 op het Campo Santo ingericht werd door M. GYSSELING (p. 178-188). Geïllustreerd. In 1972 verscheen tevens *Dr. Jozef Goossenaerts 1882-1963. Een album samengesteld ter gelegenheid van de herdenkingstentoonstelling in het A.M.V.C. te Antwerpen van 6 maart tot 18 april 1982*.

266. BELPAIRE M.J., *De Gentse kunstenaar George Minne (1866-1944)*, in *Spiegel Historiae*, jg. 20, (1985), nr. 1, p. 35-40.

Minne (Gent, 1866 - Sint-Martens-Latem, 1941) studeerde aan de akademies van Gent en Brussel. Zijn beeldhouwwerken, boekillustraties en tekeningen waren in symbolistische en expressionistische zin opgevat. Geïllustreerd.

267. BOONE M., M. DANNEEL en N. GEIRNAERT, *Pieter IV Adornes (1460 - ca. 1496): een Brugs patriciër in Gent*, in *HMGOG*, XXXIX, (1985), p. 123-147.

Anselm Adornes viel te Brugge in ongenade na het plotse overlijden van hertog Karel de Stoute (1477). Zijn zoon Pieter IV Adornes week vermoedelijk daarom bij zijn huwelijk met Catharina Utenhove uit naar Gent. Hij werd er van 15 augustus tot 4 november 1487 schepen van gedele. Na het overlijden van zijn echtgenote ondernam hij een reis naar het Heilig Land en trad nadien in bij de minderbroeders-observanten. Het artikel rekonstrueert ook het sociale en economische aanzien van Pieter Adornes in de tijd van de burgeroorlogen tegen Maximiliaen van Oostenrijk. Ook verschenen als nummer 265 van *Studia Historica Gandensia*.

268. BOSSUYT I., *De componist Alexander Utendal (ca. 1543/1545-1581). Een bijdrage tot de studie van de Nederlandse polyfonie in de tweede helft van de zestiende eeuw, (Verhandelingen van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten in België. Klasse der Schone Kunsten)*, jg. 45, (1983), nr. 36, 200 blz.

De komponist Utendal was vermoedelijk van Gentse afkomst. Met woord vooraf, inleiding, bijlagen, bibliografie, indices en illustraties. Een verkorte versie van de studie verscheen in *Spiegel Historiae* van 1983.

269. BUYLE M., *Charles René Callewaert, kunstschilder-lithograaf*, in *Heemkundig Nieuws*, jg. 14, (1986), nr. 5, p. 5-8.

Korte biografische nota over Natus Callewaert (1893-1936), leraar aan de Koninklijke Akademie voor Schone Kunsten te Gent.

270. BUYLE M., *Firmin de Vos. Beeldhouwer-kunstschilder*, in *Heemkundig Nieuws*, jg. 14, (1986), nr. 1, p. 5-8.

Levensschets van de kunstenaar de Vos (Sint-Amandsberg 1925 -). Geïllustreerd.

271. BUYLE M., *Victor Frans de Budt, kunstschilder en etsen*, in *Heemkundig Nieuws*, jg. 14, (1986), nr. 2, p. 6-9.

Biografische nota over de kunstenaar de Budt (Gent, 1886 - 1965). Geïllustreerd.

272. BUYLE M., *Victor Lorein 1894-1954*, in *Heemkundig Nieuws*, jg. 14, (1986), nr. 5, p. 3-8.

Beknpte biografische schets van de Gentse kunstschilder. Met bibliografie.

273. BUYLE M., *Wilfried Sybrands, kunstschilder-etsen*, in *Heemkundig Nieuws*, jg. 14, (1986), nr. 3/4, p. 2-6.

Biografische nota over de kunstenaar Sybrands (Gent 1912-). Geïllustreerd.

274. CASSIMAN P., *In memoriam Pierre Taghon*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1984), p. 3-6.

Pierre Taghon (° Dronghen, 1895 - † Aalter, 1983), was een bekend architect te Dronghen.

275. *Constant Montald*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nr. 4, p. 195-200.

Reproductie van een artikel door P. KLUYSKENS over de Gentse kunstschilder Montald (1862-1944) die in 1886 de prestigieuze Prijs van Rome won. Met foto van de kunstenaar.

276. DE BACKER C., *Heinrich Wandt (1890-1965), auteur van het Etappenleven te Gent. Een proeve van bio-bibliografie*, in *HMGOG*, XXXIX, (1985), p. 223-246.

In 1921 verscheen bij de Gentse socialistische volksuitgever Hippoliet Janssens de vertaling van het boek van Heinrich Wandt.

„Het Etappenleven te Gent” is een verzameling opstellen van een Duits journalist die vanaf het eind van de zomer 1915 tot oktober 1918 te Gent verbleef als dienstplichtige soldaat en die een groot aantal gegevens samenbracht over het dagelijks leven te Gent en de bezetter.

Etappe Gent en *Der Gefangene von Potsdam* (1927) zijn van belang voor de plaatselijke geschiedenis van Gent tijdens Wereldoorlog I en bevatten tal van biografische gegevens. De bibliografie van Heinrich Wandt omvat niet alleen boeken en brochures, doch ook een lijst van handschriften bewaard in het H. Wandt-archief van de auteur.

277. DECAVELE J., *Prudens van Duyse 1804-1859. Deel 2, Zijn rol in de geschiedschrijving en de literatuur in dienst van de Vlaamse ontvoogding*, Dendermonde, 1986, 31 blz.

Biografie van de dichter en historicus Prudens van Duyse (Dendermonde, 1804 - Gent, 1859). Van Duyse was van beroep archivaris van Gent en speelde een voorname rol in de ontluikende Vlaamse Beweging. Geïllustreerd.

278. DE CLERCQ R., *Antoon Sanderus over de gemeenten van het Scheldeveld*, in *Heemkring Scheldeveld. Jaarboek*, XIV, (1985), p. 9-62.

Antoon Sanderus (° Antwerpen, 1586 - † Affligem, 1664) ontving een belangrijk gedeelte van zijn opleiding bij de jezuiten te Gent.

In het artikel geeft de auteur een schematisch overzicht van zijn leven en werk, waarna de gegevens betreffende de gemeenten van het Scheldeveld uit de *Flandria Illustrata* in extenso worden weergegeven, inzonderheid uit *Flandriae Descriptio Generalis* en uit *Rerum Gandavensium, Liber IV*. Geïllustreerd.

279. DE LAET D., *John Flanders*, in *Oostvlaamse Literaire Monografieën*, VII, (1985), p. 1-32.

Raymond de Kremer, ps. John Flanders (Gent, 1887-1964) was medewerker aan diverse dagbladen en tijdschriften. Hij kreeg vooral bekendheid als detektiveschrijver en auteur van fantastische verhalen. Geïllustreerd.

280. DELEU F., *Norbert Rosseau 1907-1975*, Oudenaarde-Gent, 1984, 327 blz.

De auteur stelde een curriculum vitae en een volledige opuslijst samen van de komponist Rosseau (Gent, 1907-1975). Tevens verzamelde hij herinneringsartikelen bij diverse medewerkers en originele documenten. Geïllustreerd.

281. DE NAVE F., (red.), *Liber Amicorum Leon Voet*, Antwerpen 1985, XVIII + 651 blz.

Met voorbericht en ten geleide van F. NARMON, H. LIEBAERS, G. SCHMOOK en F. DE NAVE. Naast de artikelen bevat de bundel een beschouwing over het beroep van konservator door H. LIEBAERS en een bio-bibliografie van Leon Voet door F. DE NAVE. Voet (Gentbrugge, 1919-) behaalde een doctoraat in de geschiedenis aan de R.U.G. Van september 1944 tot december 1946 was hij leraar aan het Koninklijk Atheneum te Gent. Daarna keerde hij terug naar het universiteitsmilieu en werd assistent bij prof. E. Strubbe. Van 1949 af verbleef Voet te Antwerpen. Het stadsbestuur aldaar benoemde hem tot konservator van het Museum Plantijn-Moretus, het Stedelijk Prentenkabinet en het Rubenshuis. Geïllustreerd.

282. DE RIDDER J., *Pieter van Gent alias Pedro de Gante (1480?-1572)*, in *HMGOG*, XXXIX, (1985), p. 149-172.

Pieter van Gent trok in 1523 als minderbroeder naar het huidige Mexico. Hij verrichtte er evangelisatiearbeid en bouwde een gans onderwijssysteem op. Hij bekwaamde de Indianen niet alleen in de leeskunst, maar bracht hen ook praktische en artistieke handvaardigheden bij. Ook nam hij het op voor de gelijkberechtiging van de Indianen en hekelde de uitbuitingsmentaliteit van de kolonisten.

283. DE SMET G., (ed.), *Een gedenkboek ter gelegenheid van de professor Frans Daels-hulde op 5 februari 1983 in de Bijloke-abdij te Gent, (Vereniging voor Wetenschap)*, Gent, 1984, 69 blz.

Bundel met de lezingen gehouden op de herdenkingsdag van deze medikus, hoogleraar en Vlaamse voorman. Geïllustreerd.

284. DE SMET G., *In memoriam A. Burssens (1 september 1897 - 20 oktober 1983)*, in *Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België. Jaarboek*, XLVI, (1984), p. 263-271.

Burssens studeerde Germaanse filologie aan de K.U.L. In 1924 vertrok hij naar Kongo om er de inlandse talen te bestuderen. Na zijn terugkeer in 1926 werd hij leraar aan het Koninklijk Atheneum te Gent. Nog in hetzelfde jaar begon zijn universitaire loopbaan aan de R.U.G. Hij werd hoogleraar in de Afrikaanse talenstudie en bouwde mee het Instituut voor Oosterse, Oosteuropese en Afrikaanse talen aan de Gentse universiteit op. Met foto.

285. DE VRIENDT J., *De familie Deynoot (Deynoodt-Dynoodt)*, in *Vlaamse Stam*, jg. 19, (1983), nr. 3/4, p. 113-152 ; jg. 21, (1985), nr. 10 en 11, p. 433-452 en 481-494.

Uitvoerig bewerkte genealogie van de Gentse familie Deynoot. In het Ancien Regime behoorden leden van deze familie tot de ambachtsgilde van de vleeshouwers. Met illustratie.

286. DE VRIENDT J., *Onze kwartierstaat: Edward Anseele. Politicus - Minister van State*, in *Vlaamse Stam*, jg. 22, (1986), nr. 10, p. 423-426.

287. DE ZUTTER J., *Van het weten tot het schone. Herdenkingstentoonstelling Pierre Kluykens 1921-1980, (Berschermmokomitee Campo Santo)*, Sint-Amandsberg, 1985, z.p.

Kataloog van een tentoonstelling op het Campo Santo. Pierre Kluykens was jurist en hoogleraar, maar bleef vooral bekend als kunst-kritikus.

288. DUBOIS M., *Albert van Huffel 1887-1935. Een oeuvre van gevoel en rede*, in *Monumenten en Landschappen*, jg. 2, (1983), nr. 6, p. 32-44.

Van Huffel studeerde aan de Gentse akademie en was werkzaam als architect en ontwerper. De Basiliek van Koekelberg werd zijn levenswerk. Met illustraties. Dit artikel sluit aan bij de monografie *Albert van Huffel 1877-1935. Een oeuvre van gevoel en rede* (1983) van dezelfde auteur.

289. ELOY A., *De drie werelden van August Gaston Homblé. Biografie 1912-1985*, in *Oostvlaamse Zanten*, LXI, (1986), nr. 3, p. 173-187.

Gaston Homblé werd geboren te Laken op 17 augustus 1912. Als kunstschilder-autodidakt studeerde hij kunstgeschiedenis en oudheidkunde aan de Gentse Rijksuniversiteit. Als „röntgenassistent” was hij werkzaam bij gynecoloog Dr. José Daels. Hij publiceerde bovendien heel wat volksculturele en volksmedische bijdragen. Lid van de kunstgroep „Het Antenneke”, van „Open Kring-Gewest Gent”, van de Orde van Sint-Joris van Boergondië, van de Soevereine Orde van Sint-Jan van Jerusalem, Hospitaal-rijders-Malta, van de Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen. Geïllustreerd.

290. FLANDERS C., *Werner Pauwels*, in *Oostvlaamse Literaire Monografieën*, VII, (1985), p. 161-192.

Pauwels (Gent, 1937-) schrijft poëzie, proza en toneel. Geïllustreerd.

291. *Gustaaf De Reuse (1852-1924). Een Gentbruggenaar van betekenis*, in *Land van Rode*, jg. 14, (1986), nr. 3, p. 139-140.

Korte levensbeschrijving van de tuinbouwer en praktijkleraar aan de Hofbouwschool Gustaaf De Reuse.

292. H.C. *In memoriam: Maurits Van Wesemael*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nr. 6, p. 305.

Gents heemkundige (1900-1986) en vroege medewerker aan *Ghendtsche Tydinghen*.

293. *Herdenking 10 Vlaamse musici. Joseph Mengal, Isidoor de Vos, Florimond van Duyse, Franz de Vos, Franz Uyttenbove, Jozef de Maeght, Jef Tinel, Robrecht van der Spurt, Omer van Puyvelde, Gabriël Verschraegen*, (Beschermkomitee Campo Santo), St.-Amandsberg, 1983, z.p.

Brochure met korte biografische nota's van deze Gentse musici. Geïllustreerd.

294. *Herdenking 5 Vlaamse beeldhouwers. Pierre de Vigne-Quyo, Leonard de Visch, Aloïs de Beule, Robert Heylbroeck, Frans Tinel*, (Beschermkomitee Campo Santo), Sint-Amandsberg 1984, z.p.

Brochure met korte biografische gegevens van deze Gentse kunstenaars. Geïllustreerd.

295. HEYDE R., *Isidore Dubrucq. Gents beeldhouwer 100 jaar geleden overleden*, in *G.O.V. Heraut*, jg. 21, (1986), nr. 3, 4 blz.

De beeldhouwer Dubrucq (Gent, 1844-1886) werd vooral bekend met zijn bustes en grafmonumenten van bekende Gentse figuren. Met illustraties.

296. HEYDE R., *Karel de Kesel (1849-1922). Portretschilder en beeldhouwer van Zomergemse afkomst*, Maldegem, 1985, 59 blz.

Brochure aansluitend bij een tentoonstelling rond deze kunstenaar in Zomergem. De Kesel studeerde aan de Gentse academie schilderkunst bij T. Canneel en beeldhouwkunst bij L. van Biesbroeck. Hij vervaardigde beelden voor de barokke poort aan de Vismijn op het Sint-Veerleplein. Met voorwoord en illustraties.

297. *In memoriam August Gaston Homblé*, in *Oostvlaamse Zanten*, LX, (1985), nr. 4, p. 216-217.

Kort in memoriam van de volkskundige A.G. Homblé (1912-1985).

298. *In memoriam*, in *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen*, jg. 38, (1984), p. 221-227.

Met o.a. een in memoriam voor de volkskundige Clemens Trefois (° Gent, 1894 - † Gent, 1984).

299. *In memoriam*, in *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen*, jg. 39, (1985), p. 257-268.

In memoriam met korte biografische nota van de volgende personen die allen in 1985 overleden en in verband kunnen gebracht worden met Gent: Berten De Keyzer (journalist); Armand Vanderlick (kunstschilder); Ernest Van den Driessche (kunstschilder); Albert Beussaert (kunstschilder); Jozef Van Ruysevelt (kunstschilder); Frederik Vanmelle (kunstschilder); Edgar Du Pont (akteur); Jeroom De Pauw (reporter); Nand Baert (regisseur-omroeper).

300. KRUIJMEL H.L., *De familie Van Reysschoot te Gent*, in C. WYFELS en A. VAN HAVERBEKE, (red.), *Gedenkboek Michiel Mispelon, (Vlaamse Vereniging voor Familiekunde. Vlaams Centrum voor Genealogie en Heraldiek)*, Kortrijk-Handzame, 1982, p. 263-283.

Vooraf op basis van de Gentse Staten van goed rekonstrueert de auteur de genealogie van de familie Van Reysschoot. De genealogie overspant een tijdvak van vijf eeuwen. Uit één van de familietakken is de bekende schildersfamilie Van Reysschoot voortgekomen.

301. LAMBERTS E., *Joseph de Hemptinne : een kruisvaarder in redingote*, in LAMBERTS E., (red.), *De kruistocht tegen het liberalisme, (KADOC)*, Leuven, 1984, p. 64-109.

De Gentse katoenindustriële De Hemptinne (1822-1909) was een voorname figuur in het plaatselijk Sint-Vincentius-a-Paulogenootschap. Dit genootschap trachtte de geestelijke en materiële noden van de armere gezinnen te lenigen. De Hemptinne was ook medestichter van het dagblad „Le Bien Public” en zette zich in voor talrijke katholieke werken. Hij wierp zich op tot woordvoerder van de anti-liberale en ultramontaanse stroming binnen het katholicisme. Hij wees het Belgisch staatsbestel af en streefde naar een konfessionalisering van de samenleving. Met illustraties.

302. LANCKROCK R., *Prosper de Smet*, in *Oostvlaamse Literaire Monografieën*, VI, (1983), p. 129-160.

De Smet (Gent, 1919-) was werkzaam bij het dagblad „Vooruit” en schrijft kursiefjes, poëzie, proza en toneel. Met illustraties.

303. LEKENS L., *In memoriam*, in *Heemkundig Nieuws*, jg. 14, (1986), nr. 6, p. 13-14.

In memoriam bij het afsterven van André Clirieck (1914-1986), schepen van openbare werken en leefmilieu te Destelbergen en bestuurslid van meerdere cultuur- en natuurverenigingen. Geïllustreerd.

304. *Louis Roelandt*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15 (1986), nr. 1, p. 30-36.

Biografische nota over deze 19de-eeuwse architect (° 1786-† 1864). Enkele bekende bouwwerken van zijn hand : de Aula, het Gerechtshof, het Casino, de Grote Schouwburg (Opera). Geïllustreerd.

305. *Pater J. L. Callewaert o.p. 1886-1986*, Gent, 1986, 24 blz.

Brochure opgesteld naar aanleiding van een herdenking in Gent van pater Callewaert (1886-1964). Ze bevat korte biografische gegevens, opgesteld aan de hand van citaten uit handschriften en eerder gepubliceerde artikelen. Heel wat aandacht wordt geschonken aan de oorlogsbrief gericht aan Hendrik Elias waarbij Callewaert de Raad van Leiding van het V.N.V. vroeg de politieke koers ten opzichte van de bezetter te wijzigen. Geïllustreerd.

306. PEENE - DEJONGHE W., *175 jaar geleden werd Hippolyt van Peene geboren*, in *Vlaamse Stam*, jg. 22, (1986), nr. 1, p. 43-45.

Biografische schets met genealogische gegevens betreffende de Gentse geneesheer Van Peene, tekstschrijver van de „Vlaamse Leeuw”.

307. PIJNENBURG W.J.J., K. ROELANDTS en V.F. VANACKER, (red.), *Feestbundel voor Maurits Gyseling. Opstellen door vrienden en vakgenoten aangeboden bij gelegenheid van zijn 65e verjaardag, (Instituut voor Naamkunde)*, Leuven, 1984, XI + 421 blz.

Naast de opstellen bevat de bundel een ten geleide en bio-bibliografie van Maurits Gyseling door K. ROELANDTS. Gyseling (Oudenburg, 1919-) studeerde Germaanse filologie aan de R.U.G. (1939-1945) en behaalde het diploma van archivaris-paleograaf (1946). In enkele jaren tijd excerpeerde hij in binnen- en buitenlandse archieven een groot aantal handschriften. Hiermee legde hij een verzameling aan van alle plaats- en persoonsnamen en van alle teksten in de volkstaal, die opgetekend werden vóór 1226 en betrekking hebben op de Nederlanden. Met dit materiaal gaf hij historische en filologische standaardwerken uit. In 1949 werd Gyseling archivaris op het Algemeen Rijksarchief te Brussel en van 1950 tot 1961 op het Rijksarchief te Gent. In 1961 volgde zijn benoeming tot fakulteitsgeaggregeerde bij de leerstoel Nederlandse taalkunde van de R.U.G. Met foto van de gevierde.

308. POULAIN N., (ed.), *Emiel Poetou. Gent 1885 - Drongen 1975, (Interbellum)*, Gent, 1986, 96 blz.

Rijkelijk geïllustreerd drietalig boek met artikelen over de experimentele beeldhouwer Poetou. Met bijdragen van J.F. BLET, E. DE BLOCK, Y. DE SMET en N. POULAIN. Het boek bevat ook biografische gegevens, een lijst van werken in openbaar bezit, een lijst van tentoonstellingen en een bibliografie.

309. *Recht en instellingen in de oude Nederlanden tijdens de middeleeuwen en de nieuwe tijd. Liber Amicorum Jan Buntinx, (Symbolae series A/vol. 10)*, Leuven, 1981, XXI + 627 blz.

Naast de artikelen bevat het Liber Amicorum een inleiding van J.A. VAN HOUTTE en een bio-bibliografie door W. BUNTINX. Jan Buntinx ('s Herenelderen, 1911-) studeerde geschiedenis aan de K.U.L. en doktoreerde aan de R.U.G. in 1947. Hij slaagde ook voor het examen van kandidaat-archivaris bij het Rijksarchief (1935). Na een korte leraarsopdracht aan de Rijksnormaalschool te Lier, werd hij tot archivaris aangesteld in het Algemeen Rijksarchief te Brussel en in het Rijksarchief te Gent (1938). Van 1963 af was hij verbonden aan de K.U.L. Met illustraties.

310. *Retrospectieve tentoonstelling Ferdinand Willaert (1861-1938), Museum van Deinze en Leiestreek*, Deinze, 1986, 47 blz.

Catalogus van de tentoonstelling (4 oktober - 1 december 1986) gewijd aan deze Gentse kunstenaar (° Gent, 1861 - † Gent, 1938). W. LAUREYSSSENS geeft in een uitvoerige biografische nota een inleiding.

311. *Richard-Casimir Van Damme (1885-1943)*, in *Land van Rode*, jg. 14, (1986), nr. 1, p. 90-92.

Korte biografie over de heemkundige R.-C. Van Damme. Geïllustreerd.

312. *Sanderus*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nr. 5, p. 240-248.

Herneming van een artikel door P. KLUYSKENS over Antoon Sanderus (1586-1664), priester en auteur van letterkundige en historische werken. Vooral bekend bleef zijn rijkelijk geïllustreerd „Verheerlijkt Vlaanderen”. Met afbeelding van de besprokene.

313. SCHEERDER J., *Nicasius van der Schuere. Een aanvoerder van de Beeldenstorm te Turnhout*, in *Taxandria*, nieuwe reeks, LVII, (1985), p. 51-64.

De Gentenaar Nicasius van der Schuere was een hervormde predikant die in het Wonderjaar (1566) eerst optrad te Gent tijdens de hagepredikaties, nadien te Turnhout.

314. SCHWILDEN T. en S. JOSEPH, *Désiré van Monckhoven (1834-1882). Son rôle dans le développement de la photographie*, in *Technologia*, jg. 5, (1982), nr. 2, p. 31-46 en jg. 7, (1984), nr. 1, p. 29-32.

De Gentenaar Van Monckhoven was een belangrijk onderzoeker en uitvinder op het gebied van de fotografie in de tweede helft van de 19de eeuw. Geïllustreerd.

315. STEELS M., *Joseph de Hemptinne*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 15, (1986), nrs. 3, 4 en 5, p. 165-168, 222-227 en 289-294.

Met illustraties.

316. SUETENS A., *Lieven Bauwens: een mythe*, in *Tijdschrift voor Geschiedenis van Techniek en Industriële Cultuur*, jg. 4, (1986), nr. 3, p. 15-62.

Bauwens (Gent, 1769 - Parijs, 1822) bracht Engelse machines naar het vasteland over en startte een textielfabriek te Passy (Frankrijk). Hij breidde zijn activiteiten uit en richtte bedrijven op in het Gentse.

Van 1800 tot 1802 was hij ook burgemeester van de stad. In 1814 werden zijn bedrijven in likwidatie gesteld. Het artikel tracht tegen de 19de eeuwse romantische beeldvorming in een wetenschappelijk verantwoorde biografie van deze figuur samen te stellen. Met illustraties.

317. TROCH L., *Professor J.F.J. Heremans (1825-1884). Pionier van het moedertaalonderwijs in Vlaanderen*, (*Archief R.U.G. Uit het Verleden van de R.U.G. nr. 16*), Gent, 1984, 84 blz.

Heremans bracht het tot hoogleraar in de Nederlandse letterkunde aan de Gentse universiteit. Daarnaast was hij actief in de politiek. Hij werd in maart 1879 schepen van onderwijs voor de liberalen in de stad. Gans zijn streven was er op gericht de taalsituatie van de Vlamingen te verbeteren. Met inleiding, bijlagen, bibliografie en illustraties.

318. VAN AKEN P., *Georges Hebbelinck*, in *Oostvlaamse Literaire Monografieën*, VI, (1983), p. 33-64.

Hebbelinck (Gent, 1916-1964) was journalist bij het dagblad „Vooruit” en romancier. Met illustraties.

319. VAN DE PERRE R., *Frank Meyland*, in *Oostvlaamse Literaire Monografieën*, VII, (1985), p. 129-160.

Hubert Ascoop, ps. Frank Meyland (Gent, 1920-) was ambtenaar en journalist en schrijft poëzie. Geïllustreerd.

320. VAN DER LINDEN R., *In memoriam. Clemens Victor Ignace Trefois*, in *Oostvlaamse Zanten*, LX, (1985), nr. 1, p. 3-15.

Trefois (Gent, 1894-1984) was architect en volkskundige. Hij geldt als een autoriteit op het gebied van de landelijke architectuur in Vlaanderen.

321. VANDER MOTTEN J.P., (ed.), *Elizabethan and modern studies presented to professor Willem Schrickx on the occasion of his retirement*, (*R.U.G. Seminarie voor Engelse en Amerikaanse literatuur*), Gent, 1985, 343 blz.

Naast de aangeboden studies bevat de bundel een bio-bibliografie van Willem Schrickx door J. DE VOS. Schrickx (Antwerpen, 1918-) studeerde Germaanse filologie aan de R.U.G. Van 1944 tot 1957 was hij leraar aan de Stedelijke Normaalscholen te Antwerpen en aan de Rijkssecundaire Normaalschool te Gent. In 1957 startte zijn wetenschappelijke loopbaan aan de Gentse universiteit. Hij werd directeur van het Seminarie voor Engelse en Amerikaanse letterkunde. Zijn grootste belangstelling ging uit naar het werk van W. Shakespeare. Met foto.

322. VANDER STRAETEN M., *Louis Roelandt. Een bekend Gents bouwmeester. Nieuwpoort 1786 - Gent 1864*, in *G.O.V. Heraut*, jg. 21, (1986), nr. 6, 4 blz.

Levensschets van deze befaamde architect die begraven ligt op het Campo Santo te Sint-Amandsberg. Geïllustreerd.

323. VAN ELSLANDE R., *De herkomst van de gebroeders Van Eyck*, in *Het Brugs Ommeland*, jg. 25, (1985), p. 235-259.

De auteur bespreekt de talrijke hypothesen omtrent de herkomst en opleiding van de gebroeders Van Eyck. Geïllustreerd.

324. VAN ELSLANDER A., *Een vriend van Cyriel Buysse, Maurice Maeterlinck en Karel van de Woestijne : Albert Frédéric Guequier (1870-1901)*, in *Mededelingen van het Cyriel Buysse Genootschap*, I, (1985), p. 41-53.

Guequier (Gent, 1870-1901) was geneesheer en assistent aan de Gentse universiteit. In de literaire wereld van zijn tijd speelde hij een rol als redaktiesekretaris van het tijdschrift „Le Réveil” (1892-1896).

325. VAN OOTEGHEM B., *Constant Permeke 1886-1952*, in *G.O.V. Heraut*, jg. 21, (1986), nr. 4, p. 17-20.

Permeke (Antwerpen, 1886 - Oostende, 1952) volgde lessen aan de akademies van Brugge en Gent. Hij verbleef geregeld te Sint-Martens-Latem en was de leider van de expressionistische kunstbeweging in Vlaanderen. Geïllustreerd.

326. VAN RYSSEL D., *Pliet van Lishout*, in *Oostvlaamse Literaire Monografieën*, VII, (1985), p. 97-128.

Hippoliet (Pliet) van Lishout (Gent, 1920 - Namen, 1982) was journalist en literator. Met illustraties.

327. VERBRUGGE J., *Georges Pannemaeker (1885-1962)*, in *De Roede van Tielt*, jg. 16, (1985), nr. 4, p. 184-186.

Pannemaeker (Gent, 1885 - Ukkel, 1962) vestigde zich bij zijn huwelijk in 1909 te Tielt en begon er de schoenfabriek „La Merveille”. Met foto.

328. VERSCHAEREN J., *Julius Vuylsteke (1836-1903). Klauwaard en geus*, Kortrijk, 1984, 486 blz.

Monografie over de Gentenaar Julius Vuylsteke. Vuylsteke was de bezieler van het Vlaamsgezinde liberalisme uit de tweede helft van de 19de eeuw en van het Willemsfonds. Met voorwoord van A. VERHULST, inleiding, bibliografie, en personen- en plaatsnamenregister. Geïllustreerd.

329. VLERICK - VERBEKEN Y., *Petrus Jozef Triest 1760-1836*, in *G.O.V. Heraut*, jg. 21, (1986), 18 blz.

Biografie opgesteld naar aanleiding van de honderdvijftigste verjaaring van het overlijden van kanunnik Triest en de tentoonstelling over leven en werk van deze markante figuur in de Sint-Baafskathedraal. Triest (Brussel, 1760 - Gent, 1836) was de stichter van vier kloosterorden, die zich met karitatief werk belastten: de zusters en broeders van liefde, de broeders van Sint-Jan de Deo en de zusters kindsheid Jesu. Met illustraties.